Бүхы оронуудай пролетаринар, нэгэдэгты!

БУРЯАД ҮНЭН

СОВЕТСКЭ СОЮЗАЙ КОММУНИС ПАРТИИН БУРЯАДАЙ ОБКОМОЙ, БУРЯАДАЙ АССР-эй ВЕРХОВНО СОВЕДЭЙ, МИНИСТРНҮҮДЭЙ СОВЕДЭЙ ОРГАН

...ай 1921 оной ...ын 21-һээ гарана | № 250 (15873) | 1981 оной октябриин 31, суббото | Сэн 2 мүнгэн.

Агуу Октябриин хүндэлэлдэ

...МАШУУЛАГДАХА

...йхан партиин Ахын ... ба райгүйсэлком ...-1982 онуудай үбэл... үедэ хүдөө ажахын ...рилэгшэдэй дунда ...эс мүрысөө үргэнөөр. ...этэйгөөр дэлгэрүүлхэ тогтоол абаһан байна.

...й үбэлжэлгые эмхи... үнгэргэхыень, 1981— ...нуудай үбэлжэлгын мал ажалай продукт... үйлэдбэрилгые дээ... ...ыень, бэлэдхэһэн тэ... зүбөөр, гамтайгаар ...алыень ниитынгээ мал гарзалуулхагүй сар соогоо абахыень ...правленинүүд, пар... профсоюзна, комсо... организацинууд энэ ...оор уялгалагдаа. ...а байгша оной ма... ...жэлгэ тон хүндэ ху... байгалда үнгэрхэнь. ...э бии байгаа үбһэ ...э үбэлжэлгын түрүү...шын үдэрһөө заабол бүйлүүлан үгэхэ, адууһа малаа гансал бүлеэдхэгдэһэн үһаар хангаха, гүүртэ, отара, фермэ бүхэндэ нэмэлтэ тэжээл бэлэдхэхэ хүдэлмэри ябуулха болоно.

Энэ харюусалгатай хаһын үедэ малшадай социалис мүрысөөнэй гүрим колхозуудай, бригадануудай, фермэнүүдэй, гүүртэнүүдэй дунда баталан абтанхай. Тэрэнэй ёһоор ажаллаа үндэр дүн түйлаһан малшалта. Мэргэшэлтэтэ бригадануудта моральна болон материальна талаар урмашуулха хэмжээнүүд зохёогдонхой. Мүн мал ажалай продукци дээшэлүүлһэн, олон түл абаһан, даалгагдаһан малаа гарза хоролтогүйгөөр ондо оруулһан түрүүшүүлдэ нэмэлтэ түлбэри түлэгдэхөөр хараалагдаа.

Ц. ЦЫБДЕНОВ.
Ахын район.

ХОРИИН РАЙОНДО

ХАРААЛЬҺАНАА БЭЕЛҮҮЛХЭ

Хасууртайн совхозой мал адуулагшад Владимир Георгиевич Вахрушев, Сэнсон Мункотович Доржиев гэгшэд һайнаар ажаллажа, үндэр дүнгүүдые түйлана. Владимир Георгиевич үнгэрэгшэ намар 177 бурау даажа абаад, тэдэнэй нэгэшье толгой гарзалуулангүйгөөр ондо оруулаа һэн. Энэ жэлдэ сагта Жэнхээһэндэ хагдатай бэлшээридэ бурануудаа оролдосотойгоор адуулжа, нилээд таргалуулаа. Һаяхан 50 буруугаа шэгнэжэ үзэхэдэнь, тэдэнь дунда зэргээр 300 килограмм татаба. Жэлэй дүүрэтэр хорёод бурау мяханай комбинатда тушааха юм. Үлөөшэеэ ерэхэ жэлэй нэгэдэхи кварталда толгой бүринень дунда зэргээр 300 килограммһаа доошо бэшэ шэгнүүртэйгээр гүрэндэ худалдахаар хараална.

Сэнсон Мункотович 73 үнеэдые Гигант гэжэ газарта харууһална. Тэрэ энэ жэлдэ зуун эмэ малһаа 63 тугал абаад, гарза хоролтогүйгөөр түлжүүлжэ байна. Үнеэдынь тугаллажа үргэлжэлһөөр. Нүхэр Доржиев дундаа тугалнуудайнгаа шэгнүүрые сүүдхэдэ дунда зэргээр 900 граммаар нэмээбэ. Ингэжэ элэ түрүү малшад үбэлжэлгэдөө эрхимээр бэлдэжэ, даалгагдаһан малаа һайнаар ондо оруулхын түлөө шармайн оролдоно.

Ж. БАДМАЕВ,
хүдөө бэшэгшэ.

ХАРЮУСАЛГАТАЙ ХАҺАДАА БЭЛДЭНЭ

Хүрбын совхозой малшад энэ жэлэй малай үбэлжэлгые гарза хоролтогүйгөөр үнгэргэхын түлөө эртээнһээ бэлдэжэ эхилэнхэй. Адууһа малайнгаа байрануудые, хашаа хорёонуудые, малшадай байха гэрнүүдые заһабарилха тусхай бригадануудые эртүүр эмхидхээ һэн. Тэдэнэр эдэ үдэрнүүдтэ харюусалгатай хүдэлмэреэ һайнаар ябуулжа байнхай.

Илангаяа Тохорюугтын отделенинхид энэ асуудалда онсо анхарал хандуулна. Эндэ дарханүүлай бригада үнихэнэй байгуулагдажа, нилээд олон малай байрануудые үбэлжэлгэдэ бэлэн болгогдоо. Бригадын гэшүүд Н. Нимаев, Г. Очиров, С. Чимитов болон бусад ажалдаа үндэр дүнгүүдые түйлана. Тээгдын отделенидэ мүн лэ имэ хүдэлмэри үргэнөөр ябуулагдана.

Һаяшаг совхозой конторын хүдэлмэрилэгшэд, нютагай алба хаагшад Дээдэ-Нуга, Бааза гэжэ газарнуудта байдаг малай байрануудые дулаалһан, сэбэрлэһэн, досоохи шэбхыень малтаһан байна. Илангаяа А. Цыренов, Г. Дабаева, С. Закирова гэгшэд эдэбхитэйгээр хабаадаба.

Ингэжэ ажахын хүтэлбэрилэгшэд бултааран адуу малайнгаа байрысень заһабарилхынгаа хажуугаар тэжээл бэлэдхэлгэдэ нилээд оролдосотойгоор хабаадана.

Ц. ГОМБОДОРЖИЕВА.

...рүүшүүл тодорбо

...1 ОНОЙ АВГУСТ, СЕНТЯБРЬ ҺАРАНУУДТА ...РАА ХУРЯАЛГА БОЛОН ХҮДӨӨ АЖАХЫН ПРОДУКТНУУДЫЕ БЭЛЭДХЭХЭ «ТРАНССЕЛЬХОЗТЕХНИКЫН» ТРАНСПОРТНА ПРЕДПРИЯТИНУУДАН АЖАЛАЙ ДҮНГҮҮД ТУХАЙ

...н хураалга болон хүдөө ажахын продуктнуудые ...тын үедэ автоколоннонуудай хэһэн ажалые хаража Буряадай АССР-эй Министрнүүдэй Совет болон ...нүүдэй областной совет ингэжэ **тогтообо:**

...дай АССР-эй Министрнүүдэй Соведэй болон проф... ...дай областной соведэй дамжуулгын Улаан туг болон ...хэригэй шан барюулха:

«...сельхозтехникын» **Хурамхаанай транспортна предприятиин автоколоннын коллективтэ** (...нь В. В. Бубнов, месткомойнь тү... ...В. Н. Коневин, транспортна предприятиин ди... Н. А. Булгатов, автоколоннын начальник А. Г. ...) барюулха. Тус коллектив энэ оной августын ...декадын даабарине 138,4 процент дүүргэһэн

«...ансельхозтехникын» Сэлэнгын транспортна пред... ...н автоколоннын коллектив (директорынь С. С. ..., автоколоннын начальник Ю. М. Феоктистов, ...йнь түрүүлэгшэ С. Д. Рябов) 1981 оной сен... ...гурбадахи декадын даабарине 139,4 процент

Коммунизм байгуулагша, амгалан тайбан байдалай түлөө шууд сэхэ тэмсэлшэ—агууехэ совет арадта алдар соло!

(КПСС-эй ЦК-гай Уряануудһаа)

Ванчикма Лубсановна Аюшеева Бэшүүрэй районой «Еланский» колхоздо хонишоноор үнинэй хүдэлнэ. Тиихэ зуураа оролдосотойгоор, үнэн сэхээр хандадаг. Тэрэ байгша ондо 100 эхэ хонин бүриһөө 100 хурьга түлжүүлжэ, хонин бүхэнһөө 3800 грамм ноохо хайшалаа. Бэшүүрэй районно Соведэй депутат В. Л. Аюшеева ниитын хүдэлмэридэ эдэбхитэй хабаадана.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: хонишон В. Л. Аюшеева.
С. БАЛДУЕВАЙ фото.

МОНГОЛОЙ ПАРЛАМЕНТАРИНАР

СССР-эй Верховно Соведэй уряалаар МНРП-гэй ЦК-гай Политбюрогой гэшүүн, Арадай Ехэ хуралай Түрүүлэгшэ Б. Алтангэрэл түрүүтэй МНР-эй Арадай Ехэ хуралай делегаци хани ёһоной албанай хэрэгээр октябриин 28-да Москва ерэбэ.

Монголой парламентаринар СССР-эй Верховно Соведтэ хүрэбэ. СССР-эй Верховно Соведэй Союзай Соведэй Түрүүлэгшэ А. П. Шитиков айлшадаа амаршалһан байгаа.

СССР-эй ба МНР-эй хоорондохи аха дүү ёһоной хани барисаан, харилсаа холбоон хоёр гүрэнэй арадуудай үндэһэн аша туһада, эб найрамдалай ба хүгжэлтэ дэбжэлтын хэрэгтэ харюусана гэжэ хани халуун, үнэн зүрхэнэй оршон байдалда үнгэрһэн хөөрэлдөөнэй үедэ тэмдэглэгдэбэ. Жэлһээ жэлдэ улам бэхижэн хүгжөөгдэжэ байһан парламентнууд хоорондын холбоо барисаан эдэ харилсаанай шухала хубинь болоно. Хоёр оронгой арадай засагай хуули гаргадаг дээдын зургаануудай хүдэлмэриин дүй дүршэлые али бүхы талаһаа халан абалсалга коммунис ба социалис байгуулалтын зорилгонуудые шиидхэлгэдэ ехэ удха шанартай байна гээд хөөрэлдөөнэй үедэ тэмдэглэгдээ.

МНРП-гэй ЦК-гай Генеральна секретарь, МНР-эй Арадай Ехэ хуралай Президиумэй Түрүүлэгшэ Ю. Цеденбалай СССР-эй Верховно Соведэй хүдэлмэридэ амжалта хүсэһыень МНР-эй парламентаринар дамжуулаа.

СССР-эй Верховно Соведэй депутат Ф. И. Мочалин, СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй уласхоорондын холбооной таһагые даагшын орлогшо С. А. Бондаренко, мүн МНР-һээ СССР-тэ байдаг элшэн сайд Д. Готов хөөрэлдөөндэ хабаадалсаһан байна.

Айлшад В. И. Ленинэй мавзолейдэ хүрэжэ, венок табиба. Кремлиин ханын дэргэдэхи Танигдаагүй солдадай хүүр дээрэ мүн лэ венок табигдаа.

Парламентаринар Москвагай Кремлиин түүхэтэ үзэсхэлэн һайхан газарнуудтай танилсаһан байна.

(ТАСС).

МОССОВЕДТЭХИ ХӨӨРЭЛДӨӨН

МНРП-гэй ЦК-гай Политбюрогой гэшүүн, Арадай Ехэ хуралай Түрүүлэгшэ Б. Алтангэрэл түрүүтэй МНР-эй Арадай Ехэ хуралай делегаци октябриин 29-дэ Моссоведтэ хүрэбэ. Соведэй гүйсэдхэхэ комитедэй түрүүлэгшэ В. Ф. Промыслов Соведэй ажал ябуулгатай, хотын ажахытай айлшадаа танилсуулаад, Москвае хүгжөөлгын, һэльбэн шэнэдхэлгын генеральна түсэбэй ямараар бэелүүлэгдэжэ байһан тухай хөөрэбэ.

СССР-эй Верховно Соведэй депутат Ф. И. Мочалин, мүн МНР-һээ СССР-тэ байдаг элшэн сайд Д. Готов гэгшэд хөөрэлдөөндэ хабаадалсаһан байна. (ТАСС).

АРАД ЗОНДОО АЛБА ХЭХЭ

Совет хүнүүдые үзэл сурталай-сэдьхэл бодолой талаарнь хүмүүжүүлхэдэнь, эдэнэй оюун ухаан бодолые баяжуулхадань партида туһалха гээшэ театрай гол уялга болоно. Октябриин 28-да Москвада, Союзуудай байшангай Колонно зал соо хүдэлмэреэ үргэлжэлүүлһэн Бүхэроссин театральна бүлгэмэй XIV съездын делегадуудай хэлэһэн үгэнүүд нимэ һанал бодолоор нэбтэрэнхэй байгаа. Арадай ажабайдалтай бата холбоотой мүнөө үеын театральна искусствын ямар байдалтай байһые делегадуд партийна залан сэхээр сэгнэнэ, тэрэниие саашадань хүгжөөхэ тодорхой харгы замуудые зүбшэн хэлсэнэ.

Хүн бүхэндэ зохёон байгуулхы хүсэл эрмэлзэл түрүүлхэ гээшэ театрай социальна гол зорилго болоно гэжэ СССР-эй арадай артист Н. Горбачев (Ленинград) мэдүүлбэ. Манай ажал хэрэгүүд, түсэбүүд тухай бодомжолходоо, КПСС-эй XXVI съездые ой ухаандаа эзэлүүдгүй оруулдагби. Тэрэнэй делегат байха нэрэ хүндэ намда тудаа һэн. Манай общественэй ажабайдалда хабаатай асуудалнуудые шиидхэлгэдэ искусство эдэбхитэйгээр хамааралсаха ёһотой гэһэн партийна дээдэ хуралдаанай захяа заабари зохёохы хүдэлмэрилэгшэ бүхэндэ хүтэлбэри болохо зэргэтэй. Энээнэй түла залан сэхэ, хүсэл эрмэлзэлтэй, эрэлхэг зоригтой байха эрилтэ уран бэлигтэндэ табигдана.

СССР-эй арадай артистнууд К. Лавров, Г. Товстоногов (Ленинград), А. Степанова, Е. Симонов (Москва), О. Кусенко (Киев) болон бусад үгэ хэлэхэдээ, уран бэлигтэн-эрхэтэниие хүмүүжүүлхэ, ажабайдалай эдэбхитэй хараа бодол бүрилдүүлхэ гээшэ шухала удха шанартай гэжэ тэмдэглэһэн байна.

Театрай искусство Эхэ орондоо дуратай байхаар, эрхэтэн ёһоной мэдэрэлтэйгээр хүмүүжүүлдэг. Тиимэһээ тэрэ совет сэрэгшэдые хүмүүжүүлгэдэ шухала үүргэ дүүргэхэ байна гэжэ Совет Арми ба Далайн-Сэрэгэй Флодой Главна Политуправлениин соёлой таһагай начальник генерал-майор В. Аникович хэлэбэ. Эхэ оронойнгоо аюулгүй байдалай түлөө, социализмын хуби заяанай түлөө, газар дэлхэй дээрэ эб найрамдал, жаргалта байдал хангахын түлөө түүхэтэ харюусалгын мэдэрэлые залуушуулда хүмүүжүүлхэ гээшэ театрай искусствын гол зорилго болоно.

— Театр хадаа арадуудай хоорондоо холбоо барисаа тогтоолтын нүлөө ехэтэй арга хэрэгсэл болоно, хүнүүдтэ, К. С. Станиславскиин хэлэһэнэй ёһоор, «эб найрамдалай пальмын набша намаае» түхөөн бэлэглэдэг гэһэн һанал бодол зүб байна. — гэжэ СССР-эй арадай артист О. Ефремов (Москва) хэлэбэ. — Манай олонациональна совет театрай байгууламжада интернационализмын ба хани барисаанай суртал һургаалнууд тодоор нэбтэрүүлэгдэнхэй. ВТО-гой нютагай отделенинүүдые хүтэлбэрилэгшэд Г. Рустамов (Дагестан), Д. Дашиев, (Буряадай АССР), С. Саитов (Башкир) болон бусад үгэ хэлэхэдээ, совет арадуудай соёлые баяжуулха оро дой соёл культуратай эдэнэй таһаршагүй холбоо барисаатай байһан тухай онсолон тэмдэглээ.

Социалис Ажалай Геройнууд — Рязанска областиин Чапаевай нэрэмжэтэ колхозой түрүүлэгшэ З. Зуева, нэгэдэхи ГПЗ-гэй тошниллогшо Н. Мотова болон бусад үгэ хэлэхэдээ, театр болон харагшад, совет хүнэй ажабайдалда сценын искусствын ямар һуури эзэлдэг байһан тухай темэнүүдтэ тогтобо.

СССР-эй арадай артист Б. Чиркое (Москва), режиссер В. Гуляев (Коми-Пермяцка автономито округ), РСФСР-эй Уран зохёолшодой холбооной правлениин секретарь А. Софронов, РСФСР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшын орлогшо В. Н. Кочемасов болон бусад съезд дээрэ мүн лэ үгэ хэлэбэ.

Элидхэл зүбшэн хэлсэлгэ дүүрэбэ. Съезд ВТО-гой правлениин, Центральна шалгалтын комиссиин шэнэ бүридэлые һунгаһан байна.

(ТАСС).

• • •

Бүхэроссин театральна бүлгэмэй XIV съезд Россин Федерациин олонациональна театрай зохёохы ажалай табан жэлэй дүнгүүдые согсолбо. Тэрэ октябриин 29-дэ Москвада, Союзуудай байшангай Колонно зал соо хүдэлмэреэ дүүргэбэ.

Арад зоной ажабайдалтай холбоо барисаагаа бэхижүүлхэ, партида, арадта хабаатай байлгын гол ёһонуудта искусствын үнэн сэхэ байха гээшэ граждан уялгамнай гэжэ КПСС-эй XXVI съездын шиидхэбэринүүдээр зоригжоһон Россин театральна олонииитэ тоолоно гээд съездын баталан абаһан тогтоол дотор тэмдэглэгдэнэ.

Литература, искусствын ажал ябуулагшадай урда партиин XXVI съездын түүхэтэ шиидхэбэринүүдээр табигдаһан зорилгонуудые нэрэтэй солотойгоор дүүргэхын түла Россин Федерациин театрнуудай хүдэлмэрилэгшэд бүхы хүсэеэ, зохёохы үүсхэл эдэбхиеэ, бэлиг шадабаряа элсүүлхэ юм гээд найдажа байһанаа съезд мэдүүлээ.

Эб найрамдалые хамгаалхын түлөө, дайн дажарые зайсуулан сарахын түлөө түрүү үзэлтэй бүхы хүн түрэлтэнтэй хамта эдэбхитэйгээр тэмсэхыень дэлхэйн театрай ажал ябуулагшадые уряалһан Хандалга съезд баталан абаба.

Съездын делегадууд КПСС-эй Центральна Комитедтэ эльгээгдэхэ амаршалгын бэшэгые ехэ дэбжэлтэтэйгээр абаа.

Бүхэроссин театральна бүлгэмэй шэнэ правлени һунгагдаба.

Тэрэнэй нэгэдэхи пленум дээрэ СССР-эй арадай артист М. И. Царев ВТО-гой правлениин түрүүлэгшээр һунгагдаһан байна.

(ТАСС).

Нүхэр Л. И. Брежневтэ „50 жэл соо КПСС-эй зэргэдэ“ гэһэн тэмдэг барюулагдаба

...ССС-эй ЦК-гай бии... ...һон «50 жэл соо ...С-эй зэргэдэ» гэһэн ... октябриин 29-дэ ...ь соо нүхэр Л. И. ...евтэ барюулагдаба. 50 ... тэрээнһээ дээшэ жэл... ...зэргэдэнь жагсаһан ...кэ Союзай Коммунис ...ын гэшүүд энэ тэмдэгтэ ...э байна.

...ССС-эй ЦК-гай Полит... ...ой гэшүүн, КПСС-эй ...эй секретарь нүхэр ...Суслов энэ тэмдэг ба... ...а. Тэрэ үгэ хэлэхэдээ, ...кэ Союзай Коммунис ...ын зэргэдэ 50 жэл соо ...арнь Леонид Ильич ...евые халуунаар амар... ...а, манай Коммунис ...н, Совет гүрэнэй аша ...зохёохы ехэ амжалтануудые түйлахыень тэрээндэ хүсэбэ.

Нүхэр Л. И. Брежнев харюугай үгэ хэлэбэ.

«50 жэл соо КПСС-эй зэргэдэ» гэһэн тэмдэг бии болгохо тухай партиин Центральна Комитедэй шиидхэбэри хадаа партиин габьяата тэмсэлшэдэй, тэрэнэй ветерануудай нэрэ хүндые, алдар солые ёһолһон үшөө болоно гэжэ нүхэр Л. И. Брежнев хэлэбэ.

Үшөө Ленинэй энхэ мэндэ ябаха үедэ партида орооһон урдын большевигүүдэй бидэнэртэй хамта партиин зэргэдэ үсөөн бэшэ байһандань бидэ бултадаа зүрхэ сэдьхэлһээ баярланабди, омогорхонобди. Тэдэнэр бүхы ажаябадалаа Ленинэй агууехэ хэрэгтэ элсүүлэн зорюулһан байна. Тэдэнэр революциин ба граждан дайнай түүхэтэ байлдаануудые дабажа гараагшадай, манай орон дотор социализм байгуулгын баатаршалгада хабаадагшадай дунда ябалсаа. Партиин ветерануудай алдарта хэрэгүүд бидэниие бултыемнай зоригжуулгын жэшээ, эшэ үндэһэн болоно.

Нам тухай хэлэхэ болоо һаа, КПСС-эй зэргэдэ ороһонһоомни хойшо 50 жэлэй үнгэрэмсөөр энэ хүндэтэ тэмдэгтэ хүртэхэдөө, зүрхэ сэдьхэлээ хүдэлжэ байнаб,— гэжэ Леонид Ильич тэмдэглээ. — Юрэ зүрхэ сэдьхэлээ хүдэлхэһөө гадна, Ленинэй агууехэ партида гүнзэгы сэдьхэлэй баяр баясхалангай мэдэрэлээр эзэлэгдэбэб. Тэрэнэй суртал һургаалнуудай, үг зорилгонуудай түлөө тэмсэл миний бүхы ажаябадалай хараа шэглэлые тодорхойлһон байна.

Хододоо, хаанашье ябахадаа—амгалан тайбан ажал дээрэ гү, али байлдаанда, үйлэдбэри дээрэ гү, али хүтэлбэрилхы хүдэлмэридэ — би нэн түрүүн коммунист, Ленинэй туг доро жагсаһан олон миллион ниитэ нэгэн адли һанал бодолтоной нэгэниинь ябааб, мүнөөшье ябанаб, саашадаашье ябахаб. Партиин хэрэгтэ, тиимэһээ манай совет арадай жаргалта байдалай, тэдэнэй амгалан тайбан ба баян дэлгэр байдалай хэрэгтэ бүхы хүсэеэ элсүүлэн зорюулхаб.

Политбюрогой гэшүүд, Политбюрогой гэшүүндэ кандидадууд, ЦК-гай секретарьнар нүхэр Л. И. Брежневые үнэн зүрхэнһөө амаршалба. Элүүр энхэ ябахыень, манай орон дотор коммунис общество байгуулгын хэрэгтэ, бата эб найрамдал болон уласхоорондын аюулгүй байдалые бэхижүүлхын түлөө тэмсэлдэ саашадаа амжалтануудые түйлахыень тэрээндэ хүсэбэд.

(ТАСС).

КПСС-эй ЦК-да

...ССС-эй Центральна Ко... «50 жэл соо КПСС-эй ...» гэһэн тэмдэг бии ...бо.

... болон тэрээнһээ дээ... ...эл соо зэргэдэнь яба... Советскэ Союзай Коммунис партиин гэшүүд нимэ тэмдэгтэ хүртэхэ байна.

КПСС-эй ЦК «50 жэл соо КПСС-эй зэргэдэ» гэһэн тэмдэг тухай Дүримые, энэ тэмдэгэй дүрсэ найруулгые баталба.

ПАРТИИН ҮНЭН ТУҺАЛАГША

ЕРЕВАН, (ТАСС). Партиин хэрэгтэ Армениин залуушуулай үнэн сэхэ байлгын, шахаа тангаригай үгэнүүд Ал. Спендиаровай нэрэмжэтэ гүрэнэй оперо болон баледэй академическэ театр соо һүр жабхалантайгаар соностобо. Октябриин Революциин орденДо хүртэһэн республикын комсомолой бүхы үетэнэй һайндэр эндэ болобо.

Армениин Компартиин ЦК-гай нэгэдэхи секретарь К. С. Демирчян комсомолой организациин тугта шагнал зүүгээ.

Республикын залуушуул коммунис байгуулалтын шиидхэхы участогуудта ажаллана. Хүбүүд, басагад «Ардын нэгэдэхи табан жэлдэ— залуушуулай габшагай ажал, эрдэм мэдэсэ, үүсхэл эдэбхи, зохёохы хэрэг» гэһэн уряа доро олонниитын хүдэлөө дэлгэрүүлэнхэй. 90 мянган түрүүшүүл, комсомол-залуушуулай 2350 коллектив жэлэйнгээ түсэбүүдые дүүргэһэн тухайдаа мэдээсээ.

ВЛКСМ-эй ЦК-гай нэгэдэхи секретарь Б. Н. Пастухов һайндэр дээрэ үгэ хэлэбэ.

ТҮРГЭН ПОЕЗДНУУД ШУУМАЙЛДАХАЛ

...ТЬ-КУТ (Эрхүүгэй об..., (ТАСС). Кунермэ ... түрүүшын түргэн по... октябриин 29-дэ БАМ... ...инһээ—Ленэ станциһаа барилгаһан байха юм. Түмэр харгые зүбшуулан болбосон түхэлтэй зургаан посёлок урган бодоо.

...рилгашадай социалис ...уудаар хараалагдаһан ...өөр һараар урид энэ ...та пассажирска холбоо тогтоогдоо. Барилгашаниие Ленинскэ ком... мүндэлһэн үдэр бо... ашаглалгада оруул... ...лиидээ һэн.

...тай тайга соогуур 261 ...этэ баригдаһан харгые Гүрэнэй комисси ...за абаба. Хэдэн зуу... ехэ барилга, тэрэ ...75 ехэ, бага хүүргэ баригдаһан байха юм.

Мүрысөөндэ илагшадые һуулгаһан экспресс һууриһаа аалиханаар хүдэлбэ. Ябадалаа түргэдхэн, тэрэ Ленэ мүрэндэ баригдаһан хүүргэ дээгүүр үнгэрөө. Энэ хүүргые барилгашад 1975 оной сентябрь һарада, болзорһоонь урид, ашаглалгада тушаажа, ажалай түрүүшын амжалта түйлаа һэн.

Түргэн поезд БАМ-ай эхилдэг Звездно тосхон шадар баригдаһан Таюр станциин вокзалай дэргэдэ аалиханаар ерэжэ зогсобо. Социалис Ажалай Герой, Ленинскэ комсомолой шангай лауреат Л. Казаковой бригадын хүбүүд БАМ-ай барилгын яажа эхилһэн тухай нүхэдтөө хөөрөө.

Грузиин түлөөлэгшэ А. Ломидзе Ния станци шадар эдэнэй хөөрөө үргэлжэлүүлһэн байгаа. Харгы замай Шэтын участогай ерээдүйн станци болохо Икабьяһаа тэрэ энэ һайндэртэ хабаадахаяа ерэһэн байха юм.

Киренгэдэ, Ульканга хани халуун уулзалга болобо.

Ашаглалгада оруулагдажа байһан комплексын һуулшын станцида — Кунермын вокзалда поезд ерэжэ тогтоо. Эндэ транспортна барилгын министрэй орлогшо, ГлавБАМстройн начальник К. Мохортов Гүрэнэй комиссиин түрүүлэгшэ Байгал-Амарай түмэр замай начальник Л. Лотаревто БАМ-ай Баруун участогһаа һүлдэ тэмдэгтэ түлхюур барюулба.

Эндэ митинг болоо. Тэрэндэ хабаадагшад КПСС-эй Центральна Комитедтэ нүхэр Л. И. Брежневтэ эльгээгдэхэ амаршалгын бэшэгые нэгэн һаналтайгаар баталан абаа. Харгы замай участогые ашаглалгада оруулһан тухай энээн дотор мэдүүлэгдэнэ.

Һайндэрэй рейс дүүрөө. Түмэр зам барижа байгшадые һуулгаһан, ашаа тээһэн поезднууд энээгүүр ябажа захалба.

РСФСР-эй Верховно Соведэй Президиумэй
УКАЗ

БУРЯАДАЙ АССР-эй М. ГОРЬКИИН НЭРЭМЖЭТЭ РЕСПУБЛИКАНСКА НАУЧНА БИБЛИОТЕКЫН ХҮДЭЛМЭРИЛЭГШЭДЫЕ РСФСР-эй ВЕРХОВНО СОВЕДЭЙ ПРЕЗИДИУМЭЙ ХҮНДЭЛЭЛЭЙ ГРАМОТААР ШАГНАХА ТУХАЙ

Буряадай АССР-эй М. Горькиин нэрэмжэтэ республиканска научна библиотекэдэ олон жэл соо үрэ түгээр хүдэлһэнэйнь, ажалай амжалтануудые түйлаһанайнь түлөө нимэ хүнүүдые **РСФСР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Хүндэлэлэй грамотаар** шагнаха:

Жаркова Елена Михайловнае — библиотекын директорэй орлогшо.

Истомина Елена Павловнае — ахамад библиотекарь.

Сульженко Лариса Филипповнае — ахалагша библиотекарь.

Хареев Юрий Антоновичые — библиотекын директор.

РСФСР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшэ М. ЯСНОВ

РСФСР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Секретарь Х. НЕШКОВ

Москва, 1981 оной октябриин 28.

ПАРТИЙНА АЖАБАЙДАЛ
тобшо мэдээсэл

ХИНАЛТА ХЭРЭГТЭЙ

КПСС-эй Ахын райкомой ээлжээтэ, дүрбэдэхи пленум боложо, «КПСС-эй XXVI съездын шиидхэбэринүүдэй үндэһөөр хиналтые, мүн гүйсэдхэн дүүргэлгэ, шалгалтые саашадань нарижуулан һайжаруулха тухай КПСС-эй ЦК-гай тогтоолые бэелүүлхэ талаар районно партийна организацинн зорилгонууд» гэһэн асуудал зүбшэн хэлсэбэ. Энэ асуудалаар партиин райкомой нэгэдэхи секретарь Н. Б. Бужинаев элидхэл хээ.

Хэлсэгдэһэн асуудалаар һүүлэй үедэ зарим тэды хүдэлмэри хэгдээ гээд элидхэлшэ тэмдэглээ. Предприяти, эмхи зургаан болон ажахынуудай хүтэлбэрилэгшэд саг үргэлжэ абтаһан шиидхэбэринүүдые бэелүүлхэ талаар юу хэжэ байдаг тухайгаа тоосодог болонхой. Эдэ бүгэдын ашаар лэ район мал ажалай продуктнуудые гүрэндэ худалдаха талаар муу бэшэ дүн туйлаһан байна. Байгша ондо гүрэндэ ноолһо худалдаха түсэб дүүргэгдээ. Мүн гүрэндэ мяха, һү тушааха даабари амжалтатайгаар бэелүүлэгдэнэ. Энээндэ «50 лет Октября», Ленинэй нэрэмжэтэ колхозууд хубитаяа ехээр оруулна. Түсэбтэ даабари болон абаһан социалис уялгануудаа Ахын лесхозой коллектив амжалтатайгаар бэелүүлээ.

Гэхэтэй хамта элидхэлшэ болон үгэ хэлэгшэд абтаһан шиидхэбэринүүдэй бэелүүлгые хинан шалгаха талаар дутуу дунданууд үшөөл олон байһаар гээд тэмдэглээ. Абтаһан шиидхэбэринүүдэй бэелүүлгые хинажа байха партийна эхин организацинууд энэ уялгаяа дүүргэнэгүй. Зарим ажахы, предприяти болон эмхи зургаануудай хүтэлбэрилэгшэд болон мэргэжэлтэд, бусад харюусалгата нюурнууд хамтын суглаанууд дээрэ тоосодог заншалтай болоогүй байһаар. Элдэб суглаанууд дээрэ абтаһан шиидхэбэринүүд зарим ушарта миил саарһан дээрэ бэшэгдээд мартагдашана.

«Коммунизм», «Улаан-Аха» колхозуудай правленинүүд, районой барилгын управлени, хэлхээ холбооной, районой партийна организацинууд абтаһан шиидхэбэринүүдые яажа бэелүүлхэ тухай эли тодо гурим бии болоогүй байһаар. Арадай депутадуудай сомоной Советүүд һунгагшадай оруулһан дурадхал, һанамжануудай бэелүүлгые муугаар хинаһ шалгана. Хүн зонииe худалдаа наймаанай, медицинын талаар хангаха хүдэлмэридэ дутагдалнууд олон байна. Арадай хиналтын районно комитет арадай хинагшадай пост болон бүлэгүүдые һуу-лаар хүтэлбэрилнэ.

Пленум дээрэ үгэ хэлэһэн «50 лет Октября» колхозой парткомой секретарь С. Н. Иванов, «Коммунизм» колхозой мал адуулагша В. Л. Сыренова, арадай депутадуудай Орлигой сельскэ Соведэй түрүүлэгшэ Г. Н. Люшеев болон бусад бии байгаа дутуу дунданууд дээрээ тогтоhон, тэдэниие усадхаха талаар өөһэдынгөө һанамжа, дурадхал оруулһан байна.

Пленум хэлсэгдэһэн асуудалаар дэлгэрэнгы тогтоол баталан абаба.

Ц. ЦЫБДЕНОВ.

ҮЗЭЛ СУРТАЛАЙ ХҮДЭЛМЭРИИЕ—КОМПЛЕКСНО ГУРИМААР

ТОДОРХОЙ ШЭГЛЭЛТЭЙГЭЭР

Коммунис ажалай коллектив болохо Тимлюйн цементын заводто хүмүүжүүлгын хүдэлмэри табан жэлэй болзортой комплексно түсэбэй ёһоор ябуулагдадаг юм. Тэрээнһээ гадна «Үзэл сурталай, политическэ хүмүүжүүлгын хүдэлмэриие саашадань һайжаруулха хэмжээнүүд тухай» КПСС-эй ЦК-гай тогтоолые бэелүүлхэ талаар тусхай хэмжээ ябуулганууд эндэ хараалагданхай.

Үзэл сурталай кадрнуудые шэлэн олохо болон хубаарилан табиха хэрэгтэ заводой партийна комитет ехэ анхарал хандуулдаг. Олонхи пропагандистнуудынь коммунистнууд юм. Политическэшье, экономическэшье һуралсалай шагнагшад теори шудалхадаа, практикатай холбожо, үйлэдбэриин бодото асуудалнуудые шиидхэлгэдэ олоһон эрдэмээ хэрэглэжэ һурахые оролдодог байна. Пропагандистын уялга дүүргэдэг юрист Я. А. Петрова, аюулгүйе сахидаг инженер В. В. Садовский, ахамад инженер Ф. Н. Коробков гэгшэд энэ талаар амжалтатай.

Жэшээнь, бүри нёдондо КПСС-эй XXVI съездые нэрэтэй түрэтэйгөөр угтахын түлөө бүгэдэ арадай социалис мүрысөөнэй бүхы орон соогуурнай дэлгэржэ байхада, манай заводто мастер Г. И. Плюснинэй халаан шухала үүсхэл гаргаһан юм. Энэ үүсхэлыень дэмжэн, заводой олон цех, халаан, хүдэлмэришэд партиин съездэдэ үндэр бүтээсэтэ ажалаа зорюулаа һэн. Коллективэй гэшүүдые энэ хэрэгтэ элсүүлхэ талаар агитатор, политинформаторнууд тон ехэ оролдолго гаргаа һэн ааб даа.

Политинформаторнууди ай угаа эдэбхитэйгээр хүдэлдэг. Экономикын, нитын-политическэ ажабайдалай, улас хоорондын байдалай талаар политинформаторнуудай тусхай бүлэгүүд эндэмнай байгуулагданхай. Жэшээнь, электроцехэй мастер М. Г. Лысковцев КПСС-эй дотоодын политика тухай мэдээсэлнүүдые коллектив соогоо хэдэг. Заводойнгоо, цехэйнгээ ажабайдалһаа жэшээнүүдые абан, партиин табиһан зорилгонууд хүн бүхэнэй оролдолгоор бэелүүлэгдэнэ гэжэ Михаил Георгиевич гэршэлэн харуулдаг. Тиигээдшье мастер хүн хадаа, үйлэдбэриингөө асуудалнуудые мэдэжэ, ямар юумэн дээрэ шагнагшадай анхаралые хандуулхаб гэжэ тодорхой зорилго табидаг.

Агитатор А. Н. Матвиевский заһабарилгын-механическа цехэй начальник боложо ерэһээр үни болоогүй. Анха түрүүшээр хүндэ байһан. Залуу хүдэлмэришэд элдэб шалтагаанаар ажалһаа гаража ошодог байгаа. Харин шэнэ хүтэлбэрилэгшын ерэһэнһээ хойшо энэ цехэйхид зарим тэды амжалтатай болонхой. Юуб гэбэл, нүхэр Матвиевский энэ тушаалда ороһоор өөрынгөө хүдэлмэриие нэн түрүүн хүнүүдһээ эхилээ. Суглаанууд дээрэшье үгэ хэлэхэдээ, түсэбтэ хөөрэлдөөнүүдыешье үнгэргэхэдөө, урид һайнаар бэлдэжэ, гол шухала асуудалнуудые тоб байса тодорхойлһоной үндэһөөр хэмжээ ябуулгануудайнгаа ашаг үрые дээшэлүүлжэ тэрэ шададаг.

Заводой агитаторнууд предприятиин экономическа үрэ дүнгүүдтэ анхаралаа ехэтэ хандуулдаг, предприяти, цех, участогай түсэбтэ даабаринуудые, социалис уялгануудые хүдэлмэришэдтэ ойлгуулжа үгэдэг, мүрысөөнэй онсо шэнжэнүүдые тайлбарилдаг. Үйлэдбэриин ашаг үрые, хүдэлмэришэн бүхэнэй ажалай бүтээсые дээшэлүүлжэ, үйлэдбэрилэгдэһэн продукциин шанарые һайжаруулха, түүхэй эд, материал, электрын элшэ хүсэ алмаха тухай тэдэ уряалдаг байха юм. Ажалай түрүү дүй дүршэлые, шэнэ түхэл янзануудые нэбтэрүүлэн дэлгэрүүлхэ гээшэ тон ехэ удхашанартай. Гэхэтэй хамта ажалдаа хайша хэрэгээр хандажа, хүдэлмэриин журам, нитын ёһо гурим хазагайруулдаг хүнүүдтэй агитаторнууд эрид тэмсэдэг.

Зохид гоёор уралан шэмэглэгдэһэн харуулан ойлгуулха агитаци хүн зоной сэдьхэл бодолые хүдэлгэн, урма зоригтойгоор хүдэлхэ мэдэрэл түрүүлжэ, тэдэнэй нитын болон ажалай эдэбхи хэшээлые нэмээнэ. Заводоймнай проходнойн урда тээ үйлэдбэриин түрүүшүүлэй портредүүдтэй Хүндэлэлэй самбар бии. Социалис мүрысөөнэй ябаса, арбан нэгэдэхи табан жэлэй дабшаса тухай стенднүүд заводой территори дотор табяатай.

Партийна организацинуудай ажабайдалда нитэ полит-үдэрнүүд бата һуури эзэлбэ. Партийна комитедэй бүлэг элидхэлшэд партиин политика тухай, хүтэлбэрилхы зургаануудай хүдэлмэри тухай хэлэхэ зуураа, гол анхаралаа коллективэй шиидхэжэ байһан асуудалнуудта хандуулдаг. Ажалшадтай хүтэлбэрилэгшэдэй уулзалганууд һүүлэй үедэ дэлгэржэ, хүнүүдтэ ехэтэ һайшаагдадаг болонхой. Эдэ уулзалганууд дай саг үргэлжэ үнгэржэ байхын хойноһоо партийна комитет шанга хиналта байгуулаһай. Цехэй партийна организацинууд ойлгуулалжын хүдэлмэри эрхилхэдээ, хүн бүхэнтэй уулзажа хөөрэлдэхэ гэһэн эрилтэ табидаг. Иимэ хүдэлмэри ехэнхидээ нитын хүдэлмэридэ хабаададаггүй, ёһо гурим эбдэхээ забдадаг хүнүүдтэй ябуулагдадаг.

Һара бүри партком захиргаантай хамта үзэл сурталай, хүмүүжүүлгын хүдэлмэриин асуудалнуудые хаража үзэдэг. Юрэнхыдөө энэ талаар шиидхэхэ асуудалнууд олон. Гэбэшье гол шухалань гэхэдэ, ажалша коллектив соохи ойлгуулалжын хүдэлмэриие хүн зоной ажаһуудаг газарта, заводой хамтын байрада байдаг залуушуулай дунда ябуулдаг хүдэлмэриһөө таһалжа огто болохогүй.

Хүмүүжүүлгын хүдэлмэриин комплексно түсэбэй табигдаһанһаа хойшо тиимэшье ехэ саг үнгэрөөгүй һаа, зарим тэды үрэ дүнгүүдынь харагдажа эхилэнхэй. Жэшээнь, ажалай болон нитын журам эбдэгшэдтэй ябуулагдадаг тэмсэлдэ ажалша коллективэй үүргэ дээшэлээ.

Партийна комитет энэ хүдэлмэриие улам бүри тодорхой шэглэлтэй болгожо, арбан нэгэдэхи табан жэлэй түсэбүүдые дүүргэхэ хэрэгтэ хүнүүдые элсүүлхэ зорилготой.

В. АСОНОВ.

Байгал шадарай хушуунай дүрбэдэхи тоннель 1983 ондо ашаглалгада үгтэхөөр хараалагданхай юм. Энэ барилга дээрэ А. Подзарейн ударидадаг 16-дахи тоннельнэ отряд магтаалтай хүдэлнэ. Түс отрядай дунда БАМ-ай барилгада түрүүшын үдэрнүүдһээ хабаадалсагша А. Федоренкын хүтэлбэрилдэг 2-дохи участогай хүдэлмэришэд габшагай ажалаараа шалгарна. «БАМтоннельстрой» трест дотороо эрхим коллективүүдэй тоодо ородог энэ коллективтэ социалис мүрысөөнэй дүнгүүдээр дамжуулгын Улаан туг барюулагдаа.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: 2-дохи участогай проходчигууд, бетонщигууд, слесарь-хабсаргагшад хушуунай тоннелиин зүүн порталда хүдэлжэ байна. Зүүн гарһаа — М. Алиев, В. Хоменко, А. Ольков, В. Кошелев, П. Дурдун, В. Педойма.

В. БЕЛИКОВЭЙ фототекст.

ТҮҮХЫН ХУУДАҺА ИРАХАДА

АЛДАРТА ЗАМ

Бүри 1928—1929 онуудта бии болгогдоһон Хориин леспромхозой мастерска участогуудһаа 1931 ондо Хандагайн леспромхоз эмхидхэгдэһэн юм. Леспромхозой түрүүшын хүдэлмэришэд бараагууд, землянкануудсоо байрладаг байгаа. Модо бэлэдхэлгэ гар хүрөө, сарбай һүхөөр лэ хэгдэдэг байгаа бшуу. Отологдоһон модо морёор шэрэжэ, Үдын голдо буулгаад, уһаар урадхуулдаг байһан гээшэ.

Үдын эрье шадарай ой модоной отологдожо, модо бэлэдхэлгын участогуудай голһоо холодоходо, модо шэрэхэ харгы бариха хэрэг гараһан ааб даа. Тиин түрүүшын 9 километр утатай харгы мастер И. П. Золотаревой хүтэлбэри доро баригдаһан юм. Тэрэ харгыгаар зундаа тэргээр, үбэлдөө шаргаар нэгэ ашаанда 4—4 кубометр модон зөөгдэдэг һэн.

1937 ондо Хандагайн леспромхоздо түрүүшын «ЗИС-21» гэжэ газогенераторна автомашинанууд ерэһэн байна. Ажалай бүтээсэ нилээд дээшэлээ. Модошод эдэбхи үүсхэл ехэтэйгээр хүдэлдэг байһан юм. Стахановска хүдэлөөн дэлгэрээ. 1939 оной апрелиин 17-до «Ой модоной промышленностиин хүндэтэ хүдэлмэрилэгшэ» гэһэн тэмдэгээр Хандагайн леспромхозһоо И. Г. Демин, Н. И. Новицкий, П. М. Грибов гэгшэд шагнагдаа һэн.

Эсэгэ ороноо хамгаалгын Агуухэ дайнай эхилхэдэ, эрэшүүл фронтдо мордожо, модо бэлэдхэлгын хүдэлмэри гол түлэб эхэнэрнүүд, залуу үхибүүдэй мүрэ дээрэ бууһан байна. Бэрхэшээлнүүдһээ зүрхэсэн, тунхарихa саг бэшэ һэм шуу. Сүүдхэдөө арба гаран час соо хүдэлгэдэг байгаа. Амаралтын үдэр гээшэ огтолон мартагданхай һэн ааб даа. Тэрэ үеын эршэтэ ажалай түрүүшүүл Е. Машанова, Е. Еремеева, М. Грибова, А. Рассадина, К. Лоскутникова гэгшэдэй нэрые мүнөөшье энэ коллективтэ дулаан үгөөр дурсан һанадаг.

Дайнай һүүлэй жэлнүүдтэ, арадай ажахые һэргээн бодхоолгын үедэ модон бүришье ехэ хэрэгтэй болоһон гээшэ. Мүн 1949 онһоо «КТ-12» түхэлэй тракторнууд, бензинээр хүдэлдэг автомашинанууд бии болоо. Модо бэлэдхэлгын талмай дээрэ «ПЭС-12-200», «ПЭС-60» түхэлэй нүүдэл электростанцинууд асарагдажа, «Вакоп» гэжэ электро-хюрөөнүүд, лебедконууд хүдэлгэгдэдэг болоо. Тиин дам саашаа оньһожоруулга хүгжөөгдэжэ, хүсэтэ автомобиль, трактор, бензинээр хүдэлгэдэг хюрөөнүүд модошодто үгтөө гээшэ.

Мүнөө модо бэлэдхэгшэдэй хүдэлмэри тад ондоо болонхой. «Дружба», «Урал» хюрөөнүүдээр модон отологдоно. Ойн харгыгаар хүсэтэ «МАЗ», «КрАЗ-ууд» хүнхинэлдэн дүүлинэд. Хандагайн леспромхоз мүнөө жэл бүри 310 мянган кубометр модо бэлэдхэжэ, арадай ажахыда ябуулна. Жэлдээ 2,5 миллион түхэригэй продукци худалдадаг болонхой. Үнгэрэгшэ табан жэлдэ, жэшээнь, 1 миллион 419 мянган кубометр модон бэлэдхэгдэжэ, 1 миллион 411 кубометр зөөгдэһэн, табан зуу гаран километр харгы заһагдаһан байха юм. Тиигэжэ гүрэнэй түсэб холо үлүүлэгдэв.

Өөрын хүдэлмэрилэгшэдэй надрнуудые һурган бэлэдхэхэ хэрэгтэ эндэ онсо анхарал хандуулагдадаг юм. Коллективтэ мүнөө дээдэ эрдэмтэй 24 хүн, тусхай дунда һургуулитай 32 хүн хүдэлнэ. Эндэхи долоон хүн дээдэ һургуулида, 19 хүн техникумдэ һурадаг. Тэдэнэй олонхинь леспромхозһоо стипенди абадаг, тиимэһээ түрэл коллективтэе бусажа ерэхэ уялгатай юм.

Хандагайн леспромхоздо ажалай дүршэл абажа, ой модоной промышленностиин мэдээжэ мэргэжэлтэд болоһон хүнүүдшье олон. Тэдэнэй тоодо П. П. Вставский, Н. А. Корягина, С. С. Солкин, В. А. Чекурдаев, П. П. Китаев, В. Н. Пак, А. Г. Фролов, В. Н. Соковников гэгшэдые нэрлэлтэй. Тэдэнэй олонхинь мүнөөшье «Забайкаллес» нэгэдэлдэ хүтэлбэрилхы тушаалнуудта хүдэлһөөр. Харин тэдэнэй орондо леспромхоздо урган гараһан залуу үетэн, мүн лэ бэрхэ мэргэжэлтэд ажаллана. Эдэ хадаа Анатолий ба Александр Родионовууд, Алексей Губенин, Виктор Сафронов, Юрий Машанов болон бусад болоно. Тэдэнэр аха нүхэдэйнгөө алдарта ажалай ёһо заншалнуудые нангинаар сахин, амжалтатайгаар хүдэлдэг юм. Ажалай ветерануудшье эндэ үнидэр бүтээсэтэ, оролдосотой ажалай үльгэр жэшээ харуулдаг. һурган хүмүүжүүлгын ехэ хүдэлмэри ябуулдаг.

Леспромхоздо гуша гаран жэлдэ хүдэлһэн 105 хүн тсологдодог. Тэдэнэй 17 хүниинь гүрэн түрын орден, медальнуудаар шагнагданхай юм. Тиигэжэ, жэшээнь, Н. С. Рассадин Ажалай Улаан Тугай орденто, И. А. Борисов, П. Н. Бабинцев, В. А. Зюзин гэгшэд Ажалай Алдар Солын III шатын ордендо хүртэнхэй. Өөрын Геройшье бии. Модо талдагын тракторист, үдаань бригадираар хүдэлһэн Николай Филиппович Семеновто 1970 ондо Социалис Ажалай Геройн үндэр нэрэ зэргэ олгогдоо һэн.

Нэгэ гэр бүлөөрөө, үе залгамжалан, хүдэлдэг зоншье эндэ олон. Дёминүүдэй, Борисовуудай. Шильниковуудэй, Родионовуудай гэхэ мэтэ гэр бүлэнүүд эндэ хүдэлһөөр. Эдэнэй эхэ эсэгэнэрынь бүхы наһаараа шахуу энэл леспромхоздо хүдэлһэн. Мүнөө үри хүүгэдынь тэдэнэйнтээ хэрэгые үргэлжэлүүлнэ.

Арбан нэгэдэхи табан жэлдэ леспромхозой коллективэй үмэнэ табигдаһан зорилгонууд ехэ. Табан жэл соо 1,5 миллион кубометр модо зөөхэ түсэбтэ даабари үгтэнхэй. Мүн ажалай бүтээсые дээшэлүүлжэ, нэгэ хүдэлмэришэн бүхэнэй бүтээсые жэлдээ 1072 кубометртэ гэхэ гү, али үлэр бүриинь бүтээсые 22 кубометртэ хүргэхэ зорилго табигдана. Энэ нилээд үндэр даабари. Гэбэшье коллектив энээниие сүм дүүргэхээр зоригжонхой. Энэ һаяхан табин жэлэйнгээ ойн баярые тэмдэглэхэдээ леспромхозой коллектив юһэн һарынгаа түсэб сүм дүүргэһэн тухайгаа мэдүүлээ һэн.

Леспромхозой модо бэлэдхэлгын талмай үргэдөө. Саг нилээд үнгэрөөл гээшэ. Анхан отологдоһон ой модоной һууринда мүнөө бэеэ хүсэнхэй багжагар нарһад жэрылдэнэ. Үри бэенэртээ үлөөхэ баялигаа бэлдэхэ ёһо байха бшуу.

Г. ГОМБОЕВ.

АЖАЛАЙ ЭРШЭ УЛАМ ШАНГАДХА

1981 ОНОЙ 9 ҺАРЫН ТУРШАДА РЕСПУБЛИКЫН ПРОМЫШЛЕННОСТ ХҮГЖӨӨХЭ ГҮРЭНЭЙ ТҮСЭБЭЙ ДҮҮРГЭЛТЫН ДҮНГҮҮД ТУХАЙ

Республикымнай промышленность продукци худалдаха талаар 9 һарынгаа түсэбые дүүргээгүй, түсэбһөө 6 миллионһоо үлүү түхэригөөр бага продукци худалдагдаа, нёдондо жэлэй энэ үеынхитэй жэшэбэл, промышленна үйлэдбэриин ургалта 1 процентээр дээшэлһэн байна.

Машина бүтээлгэ болон металл болбосоруулга, модо болбосоруулга, барилгын материалнууд, талха таталгын хүрпээтэ ба холимог тэжээл гэхэ мэтэ промышленностиин һалбаринууд хурдан түргэнөөр хүгжөөгдөө.

Республикын хүдөөгэй 8 район, Улаан-Үдэ болон Гусиноозёрск хотонууд продукци худалдаха хэмжээгээр түсэбтэ даабаряа дүүргэһэн байна.

Зарим министерствэнүүдэй, үйлэдбэриин нэгэдэлнүүдэй, управленинүүдэй продукци худалдаха, үйлэдбэриин ургалтые хангаха, ажалай бүтээсэ дээшэлүүлхэ гүрэнэй түсэбэй дүүргэлтые иимэ баримтанууд элирхэйлэн харуулна:

	Январь-сентябрь һарануудта продукци худалдаха түсэбэй дүүргэлтэ (процентээр)	1980 оной январь-сентябрь һарануудайхида орходоо 1981 оной январь-сентябрь һарануудта (процентээр): Үйлэдбэриин хэмжээгээр	Ажалай бүтээсын талаар
«Бурятэнерго» гэжэ районно элшэ хүсэнэй управлени	101,6	96,7	92,5
«Забайкаллес» гэжэ үйлэдбэриин модо бэлэдхэлэй нэгэдэл	92,8	98,7	97,9
«Бурятферммаш» нэгэдэл	102,2	120,2	105,8
«Буржелезобетон» гэжэ үйлэдбэриин нэгэдэл	81,8	99,5	99,6
«Бурмясопром» гэжэ үйлэдбэриин нэгэдэл	100,09	96,5	102,2
Һүнэй промышленностиин үйлэдбэриин нэгэдэл	104,3	106,3	89,1
Кондитерска промышленностиин Улаан-Үдын үйлэдбэриин нэгэдэл	102,0	98,3	99,2
Загаһанай промышленностиин Байгалай нэгэдэл	127,9	102,4	107,0
Госкомсельхозтехника	98,4	103,4	103,4
тэрэ тоодо:			
«Бурятавторемонт» нэгэдэл	98,1	103,3	103,9
Хэблэлэй, полиграфиин ба номой худалдаа наймаанай талаар гүрэнэй комитет	102,4	102,1	100,6
Буряадай АССР-эй Министрнүүдэй Соведэй мэдэлдэ байдаг промышленность	99,6	100,8	101,6
тэрэ тоодо:			
Нютагай промышленностиин министерство	101,3	104,1	103,9
Түлишын промышленностиин министерство	97,4	102,1	103,0
Эдеэ хоолой промышленностиин министерство	97,9	96,2	99,1
«Бурятстройматериалы» нэгэдэл	107,4	112,2	111,6
Ой модоной ажахын министерство	96,1	98.1	99,7

1) нормоор хараалагдаһан сэбэр продукциин талаар
2) товарна продукциин талаар

31,8 миллион түхэригэй соёлой-ажаһуудалай ба ажахын хэрэглэмжын эд бараан, эдлэл хэрэгсэлнүүд үйлэдбэрилэгдэн гаргагдаа. Тэрэнь нёдондо жэлэй энэ үеынхидэ орходоо 7,8 процентээр үлүү ехэ болоно. Нёдондо жэлэй энэ үеынхитэй жэшэбэл, январь-сентябрь һарануудта эрхим шанартай продукци үйлэдбэрилгэ 9,5 процентээр дээшэлжэ, 35,9 миллион түхэригтэ хүрөө.

Промышленна продукциин гол зүйлнүүдые үйлэдбэрилгэ иимэ болоо гэбэл:

	1981 оной январь-сентябрь һарануудта үйлэдбэрилэгдэһэниинь	1980 оной январь-сентябрь һарануудайхида орходоо 1981 оной январь-сентябрь һарануудта (процентээр)
Электрын элшэ хүсэн—миллион киловатт-часаар	3001	95,3
Нүүрһэн—мянган тонноор	2543	100,4
100 киловаттһаа дээшэ хүсэтэй переменнэ тогой электродвигательнүүд—хэһэгээр	6431	100,8
Приборнууд, автоматизацилгын хэрэгсэлнүүд, эдэнэй запас частьнууд—миллион түхэригөөр	10,8	109,3
Автомобиль дээрэ тодхогдон табигдаһан кранууд—хэһэгээр	329	94,0
Мал ажалай ба тэжээл үйлэдбэрилгын машинанууд—мянган түхэригөөр	13080	129,1
Гагнагдамал түмэр хэрэгсэлнүүд—мянган тонноор	17,1	109,9
Модо зөөлгэ—мянган кубометрээр	3155,3	100,4
Хюрөөдэмэл модон—мянган кубометрээр	801	99,4
Целлюлозо—мянган тонноор	73,9	85,9
Картон—мянган тонноор	68,7	87,2
Барилгын хирпиисэ—миллион хэһэгээр	93,7	117,9

Хабсаргагдамал түмэр бетон зүйлнүүд, деталнууд—мянган кубометрээр	123,6
Асбоцементнэ хэрэгсэлнүүд (шифер)—миллион хэһэгээр	191,6
Сонхын шэл—миллион дүрбэлжэн метрээр	8,5
Угаагдаһан нооһон—мянган тонноор	15,0
Нооһон бүдүүд—мянган дүрбэлжэн метрээр	2097
Нэхэмэл дотор хубсаһан—мянган хэһэгээр	1649
Нэхэмэл гадар хубсаһан—мянган хэһэгээр	2295
Оёмол эдлэл хэрэгсэлнүүд—миллион түхэригөөр	31,6
Мяхан (нэгэдэхи категориин субпродуктнуудые оруулалсан)—мянган тонноор	20,6
Сагаан эдеэнэй зүйлнүүд—мянган тонноор	52,2
Хилээмэн болон бүүлхын зүйлнүүд — мянган тонноор	50,5
Кондитерска зүйлнүүд—мянган тонноор	15,7
Макароной зүйлнүүд—мянган тонноор	3,97
холимог тэжээл (гүрэнэй нөөсэнүүдһээ) — мянган тонноор	145,8
Соёлой-ажаһуудалай ба ажахын хэрэглэмжын эд бараан—миллион түхэригөөр	31,8
Хубсаһа угаадаг машинанууд — мянган хэһэгээр	138,5
Мебель—миллион түхэригөөр	10,1

Электрын элшэ хүсэ, нүүрһэ, 100 киловаттһаа дээшэ хүсэтэй переменнэ тогой электродвигательнүүдые, мал ажалай ба тэжээл үйлэдбэрилгын машинануудые, сонхын шэл, угаагдаһан ноолһо, оёдолой промышленностиин продукци, загаһаар бүйлүүлагдаһан эдеэ хоолой зүйлнүүдые, бүхы түхэлэй консервэнүүдые, хубсаһа угаадаг машинануудые, мүн бусад зарим продукцинуудые үйлэдбэрилхэ талаар январь-сентябрь һарануудай түсэб үлүүлэн дүүргэгдээ.

Үйлэдбэриин зарим нэгэдэлнүүд, предприятинууд продукци гаргаха, худалдаха, ажалай бүтээсэ дээшэлүүлхэ, өөрынь үнэ сэнгые хямдаруулха талаар тогтоогдоһон даабаринуудаа дүүргээгүй. Баталагдан абтаһан договорнуудай үндэһөөр хэрэглэгшэдые продукциар гүйсэд хангажа шадаагүй.

Январь-сентябрь һарануудта 45 предприяти продукци худалдаха түсэбөө дүүргэбэгүй.

«Забайкаллес», «Буржелезобетон», «Вторчермет» нэгэдэлнүүд, хүүргын түмэр хэрэгсэлнүүдэй завод, Сэлэнгын целлюлозо-картоной комбинат, Эдеэ хоолой, Түлишын промышленностиин ба Ой модоной ажахын министерствэнүүдэй зарим предприятинууд горитой гээгдэлдэ ороһон байха юм.

Гагнагдамал түмэр хэрэгсэлнүүдые үйлэдбэрилхэ, модо зөөхэ, хюрөөдэмэл материалнуудые гаргаха, барилгын модо отолхо, целлюлозо, картон, барилгын хирпиисэ, хабсаргагдамал түмэр-бетон хэрэгсэлнүүд болон детальнуудые, ноолһон бүдүүдые, дотор болон гадар нэхэмэл хубсаһа, ... басагай зүйлнүүдые ... эдеэ, талха, конди... макароной зүйлнүү... лой-ажаһуудалай ... хэрэглэмжын эд ... бель үйлэдбэрилэ... түсэб дүүргэгдээгү...

Республикын пр... нуудта шэнэ техни... технологи нэбтэрүү... лаха, үйлэдбэрие ... руулха ба автома... гаха, шэнэ зүйлэй ... ленна продукци ... лэн гаргаха хүдэл... гэлжэлүүлэгдээ.

1981 оной ... тябрь һарануудта ... никын түйлалтану... лэдбэридэ хэрэглэ... шэнжэлгын шухала... ри бэелүүлхэ гүрэ... 36 хэмжээ ябуулга... хойлогдоһон байгаа... 23-дань түсэб ... үлүүлэн дүүргэдэ... жээ ябуулгадань за... ды бэелүүлэгдээ.

«Теплоприбор», ... ромашина» заводуу... вольфрам-молибден... бинат, «Бурятферм... гэдэл, нарин сэмбы... нат, Улаан-Үдын нэ... дар хабсаһанай ... «Байкалрыбпром» ... шэнэ техникэ үй... нэбтэрүүлхэ гүрэнэ... амжалтатайгаар ... байна.

Зарим предприяти... гэдэлнүүд, министе... хэмжээ ябуулгануу... рим хубяарнь ... Эдэмнай «Забайкал... үйлэдбэриин модо б... нэгэдэл, «Бурмясоп... гэдэл, хилээмэнэй ... нуудай управленин... хоолой промышле... министерство болон...

Буряадай АССР-эй Статистическэ упр...

Совет ор... дото...

НАВИГАЦИ ТҮГЭСХЭГДЭБЭ

ПЕВЕК (Чукоткын автономито округ). Арктикын совет секторэй зүүн райондо 1981 оной навигациин туг буулгагдаба. Певек портһоо «Кулунда» теплоход эгээл һүүлээр гаража, Петропавловск-Камчатский тээшэ зүг барин тамарба.

— Энэ жэлэй навигаци орёо хүшэр эрхэ байдалда үнгэрөө, — гэжэ далайн хэрэг ябуулгын талаар штабай начальник Ф. Полунин хэлэнэ. — Судануудай 15 метр хүрэтэр зузаан мүльһэн хаалта дабажа гарахадань, «Ермак», «Адмирал Макаров», «Москва», «Ленинград», «Владивосток» ледоколнууд туһалдаг байгаа. Морягуудай зүг шэгээ тодорхойлходонь, авиациин хүдэлмэрилэгшэд сэгнэшэгүй ехэ туһа хүргэдэг байгаа. Алас-Дурнын морягуудай дүй дүршэл, эрэлхэг зориг хүшэр хүндэ сагта баһал хэрэгтэй бэлоо. Эдэ бүгэдын ашаар навигациие амжалтатайгаар үнгэргэхэ, шухала хэрэгтэй бүхы ашаа зөөхэ арга олдоһон байна.

Портын хүдэлмэрилэгшэдэй эбтэй ажал навигациие амжалтатайгаар үнгэргэлгэдэ туһалаа.

БОЛЗОРҺООНЬ УРИД АШАГЛАЛГАДА ОРУУЛАГДАБА

НАДЫМ (Тюменийн область). Уренгой—Петровск гэжэ газ дамжуулха хоолой сорго барилга дээрэ 20 гаран километр утатай участок болзорһоо урид ашаглалгада тушаагдаба. Энэнь хүдэлмэриин инженернэ талаар бэлдэлгые һайжаруулһанай үрэ дүн болоно.

Уһа үертэ абтадаггүй участогууд гагналга-хабсаралгын зонснуууд боложо хубаагрилаг-даһан байна. Үнгэр... лэй һүүл багта хүн... кэ, түхеэрэлгэ, сор... лойнууд иишэ аса... саг зуурын харгы... һан байгаа. Зунай ... та тюмениинхид ... километр булад сор... лой хабсаргаа. Бү... дээрэ утаһа татаха ... ри хараалагдаһан ... урид дүүргэгдээ. ... барилгые түсэбөөр ... даһанһаа 4 һара ур... гэхэ гэһэн уялга ... дэлмэришэд абанха...

ШЭНЭ ФИЛЬМ... ПРЕМЬЕР...

МУРМАНСК. «... нувшего дня» гэжэ... премьерэ Мурманс... болоогүй. Ю. Скоп... гүйе сахилга» гэ... наар «Мосфильм» ... буулгагдаһан филь... хэрэгүүд Заполярид... бшуу. Үйлэдбэриин ... нэгэдэлэй уур... фильм буулгагда... Ашагта малтамал ... дог мүнөөнэй пре... ажаһуудал фильм... руулагдана.

Үйлэдбэри дээрэ ... хоорондохи харил... босе шэнжэлһэн ... совет киногой мэд... дабаритад — М. ... Л. Чурсина, Л. Кур... лон бусад буулгагда... ри здесь тихие... фильмээр харагша... жэ болоһон Москв... Бронноднохи театр... А. Мартынов к... ахамад инженерэй ... гүйсэдхэнэ.

Гансал Мурманс... зон бэшэ. мүн ... ашагта малтамал ... дог предприятинуу... леөлэгшэд фильмын... сер В. Басовтай, ар... тай уулзахаяа ерэ...

(Т...

РСФСР-эй Буряадай автономито областиин байгуулагдаһаар 60 жэлэй ойдо

БУРЯАД АРАДАЙ ТҮҮХЫН ОНСО ШУХАЛА ШАТА

...зэ Октябриин социа-лисци Россин дарлагдаһан арадуудые, тэрэ тоодо ...арадые, национальна ...альна дарлалта мүл-...зэ сүлөөлжэ, социализ-...гээр хүгжэхэ үргэн ...эрэ нээһэн бай-...нскэ национальна по-...е бодото дээрэнь хэл-...үүгөөр бэелүүлэн, ...с парти болон Совет ...арадуудай өөһэдөө ...өө тодорхойлхо эр-... бэелүүлбэ.

...лэй урда тээ буряад ...өһэдынгөө түүхэдэ ту-... национальна гүрэн ту-...болоо һэн. Дарлагдаһан ...ай агууехэ вождь ба ...И. Ленин тэрэнэй эхи ...эн юм. Тэрэнэй бэ-... проектээр 1920 оной ...н 14 дэ РКП (б) гэй ...Политбюро «Зүүн зүгэй ...ай ажаһуудаг нюта-... РКП-гэй бэелүүлхэ зо-...үүд тухай» тогтоол ба-...абаа һэн. Тогтоолой ... пункт дотор иигэ-...эгдэһэн байгаа: «Авто-... эмхи зургаануудтай ...болоодуй зүүн зүгэй ... яһатанда, түбхын ту-...аймагууд болон буряад-...нуудта, өөрын эрхэтэ ...ээл (автономито респуб-...лүүдые гү, али областной ...зургаануудые) тэндэхи ...да тээрүүгээр байгуул-...ала гэжэ мэдэрээд, ...уудай автономи тухай ...эй проект дары таби-... Наркомнацта даалгаха, ... буряад-монголнууд ту-... хэмжээнүүдые бэе-... асуудалаар хани бари-саата Алас-Дурнын Республикын правительстватай харилсан зүбшэлхыень Наркоминделдэ даалгаха».

Партиин Центральна Комитедэй, Совет правительствын хүтэлбэреэр Үндэһэ яһатадай хэрэгүүдые эрхилхэ, Гадаадын хэрэгүүдэй Арадай Комиссариадууд, РКП (б)-гэй ЦК-гай Сибириин бюро энэ шиидхэбэриие бодото дээрэнь бэелүүлһэн байгаа. Коминтернын Алас-Дурнын секретариат энэ асуудалые эрхилэн шиидхэлсэбэ. Республикын буряад зондо национальна автономи олгохо тухай РКП (б)-гэй ЦК-гай Алас-Дурнын бюротой, Алас-Дурнын Республикын правительстватай үгөө ойлголсоһон байгаа. ДВР-эй Учредительнэ съезд республикын Үндэһэн Хуулиие (Конституцие) 1921 оной апрелиин 27-до баталан абаа һэн. Тэрээн соо иигэжэ бэшэгдэһэн байгаа: «Буряад-монгол арадай ажаһуудаг бүхы газар дайдые «Буряад-Монголой автономито область» гэһэн нэрэтэй тусгаар область болгохо. Тэрэнэй хилэнүүдынь хуулияар тодорхойлогдоно».

Иигэжэ ДВР-эй буряадуудай автономито область байгуулагдаа һэн. Тэрэ дүрбэн аймагһаа бүридэбэ: Агын, Баргажанай, Хориин ба Сухын. 115,8 мянган хүн эдэ аймагуудта ажаһуудаг байгаа.

Энэл үедэ Россин Федерациин буряадуудай автономито областиие байгуулха хүдэлмэри бэелүүлэгдэбэ. Наркомнац, РКП (б)-гэй ЦК-гай Сибириин бюро, Сибириин ревком, партиин Эрхүүгэй губком, губерниин гүйсэдхэхэ комитет, партиин Эрхүүгэй губкомой дэргэдэхи РКП (б)-гэй Буряадай секци энэ хэрэгые эрхилһэн байха юм. М. Н. Ербановай түрүүлэлгэ доро Зүүн Сибириин буряад-монголнуудай Центральна Комитет байгуулагдаа һэн. Тэрэ Совет засагай национальна политикые хүн зоной дунда үргэнөөр нэбтэрүүлэн дэлгэрүүлдэг, совет байгуулалтада буряадуудые эдэбхитэйгээр элсүүлэн хабаадуулдаг байгаа. РКП (б)-гэй ЦК-гай Сибириин бюрогой түлөөлэгшэ Б. З. Шумяцкиин элидхэлээр Үндэһэ яһатадай хэрэгүүдые эрхилхэ Арадай Комиссариадай коллеги 1921 оной июлиин 7-до РСФСР-эй буряадуудай автономито область тухай декредэй проектые табижа, ВЦИК-эй Президиумэй баталамжада дурадхахые шиидхээ һэн.

Политбюрогой шиидхэбэриин ямараар бэелүүлэгдэжэ байһанай хойноһоо партиин Центральна Комитет анхаралтайгаар адаглан хинажа, 1921 оной август һарада Буряадай автономи тухай асуудалые хоёр дахин хаража үзөөд, тэрэниие байгуулха хэрэгые һайшааһан байгаа. 1921 оной сентябриин 1 дэ ВЦИК-эй Президиум тогтоол баталан абаба: «РСФСР-эй харьяата буряад-монгол хүн зонтой газар дайдые автономито область болгожо тусгаарлаха шухала гэжэ мэдэрхэ». Иигэжэ Россин Федерациин бүридэлдэ буряадуудай автономито областиие байгуулха тухай асуудал гол түлэб шиидхэгдэһэн байгаа. РКП (б)-гэй Буряад-Монголой обкомые эмхидхэхэ тухай шиидхэбэриие РКП (б)-гэй ЦК 1921 оной октябриин 3-да баталан абаһан юм.

Автономито областиие байгуулха тухай энэ шиидхэбэриие хүдөө нютагуудта, буряад аймагуудта ехэ һайшаалтайгаар угтаа һэн. Автономиин проектые үргэн ниитэ ажалшад халуунаар зүбшэн хэлсэбэ. Национальна гүрэн түрын байгуулалта тухай асуудалаар буряад арадай һанал бодолые, хүсэл эрмэлзэлые элирхэйлэн мэдүүлхэ ёһотой РСФСР-эй буряад ажалшадай учредительнэ съезд зарлахаар шиидхэгдээ һэн.

Съездын политическэ ехэ удха шанартай байһые ойлгожо, губерниин партийно-совет зургаанууд. Зүүн Сибириин буряад-монголнуудай ЦК, РКП (б)-гэй Буряадай секци бэлэдхэлэй ехэ хүдэлмэри ябуулба. Б. З. Шумяцкий, М. И. Амагаев, М. Сагадарова болон бусадай статьянууд губерниин «Власть труда» газетын хуудаһануудта толилогдодог һэн. Эдэ статьянууд дотор учредительнэ съездын зорилгонууд, тэрээн дээрэ зүбшэн хэлсэгдэхэ ёһотой асуудалнууд тухай хэлэгдэдэг бэлэй. Нютагуудтахи партийна организацинууд хүн зоной суглаануудые зарлажа, буряадуудай национальна гүрэн түрын байгуулалта тухай элидхэлнүүдые зүбшэн хэлсэдэг байгаа. Съездэдэ зорюулагдажа, «Россиин арадуудай эрхэнүүдэй деклараци», буряадууд тухай түүхэтэ очерк хэблэгдэн гараһан юм. М. Ербановай, М. Амагаевай, Б. Шумяцкиин, А. Убугуновай, М. Сагадаровагай статьянууд соо Коммунис партиин национальна политика, национальна асуудалаар Совет засагай декредүүд болон тогтоолнууд, РСФСР-эй буряадуудай автономито областиие байгуулгын хэмжээ ябуулганууд олониитэдэ ойлгуулагдадаг, буржуазна-националистнуудай партида зүрюу харша политика элишэлэгдэдэг һэн.

Зүүн Сибириин буряадуудай учредительнэ съезд 1921 оной октябриин 28-һаа ноябриин 5 хүрэтэр Эрхүү хотодо боложо үнгэрбэ. Алайрай, Боохоной, Сэлэнгын, Түнхэнэй, Эхирэд-Булгадай аймагуудай эрхэтэдэй суглаанууд дээрэ һунгагдаһан шиидхэхы дуунай эрхэтэй 187 делегат, зүбшэлхы дуунай эрхэтэй 32 делегат тэрэнэй хүдэлмэридэ хабаадаһан юм. Партиин 30 гэшүүдһээ, гэшүүндэ 6 кандидадһаа бүридэһэн коммунис фракци партийнабэшэ делегадуудые найдамтайгаар хүтэлбэрилжэ, съездын хүдэлмэридэ хүтэлбэрилхы үүргэ дүүргэһэн байгаа.

Коминтернын Алас-Дурнын секретариадай, РКП (б)-гэй Эрхүүгэй губкомой, Алас-Дурнын республикын буряад-монголнуудай национальна суглаанай, табадахи армиин Револвоенсоведэй, Монголой Арадай Республикын, нютагуудтахи партийна, совет зургаануудай түлөөлэгшэд съездын делегадуудые амаршалһан байгаа.

Иимэ асуудалнууд съездын зүблэхэ зүйлдэ оруулагдаба: 1) Мүнөөнэй байдал; 2) Совет засагай национальна политика; 3) буряадуудые автономито область болгожо тусгаарлалга; 4) шэнэ экономическа политика; 5) Совет засагай газарай политика; 6) арадай гэгээрэлэй хэрэгүүдые эмхидхэлгэ; 7) үлэсхэлэн хүнүүдтэ туһаламжа үзүүлэлгэ; 8) юрэнхы хэрэгүүд. Зүүн Сибириин буряад-монголнуудай ЦК-гай түрүүлэгшын, тус ЦК-гай элүүрые хамгаалгын таһагые даагшын, бүхы аймагуудай түлөөлэгшэдэй элидхэлнүүд мүн лэ зүбшэн хэлсэгдэбэ.

Съездын делегадууд эдэ хойшолуулашагүй шухала асуудалнуудые зүбшэн хэлсэлгэдэ эдэбхитэйгээр хабаадалсаһан байгаа.

Съездын шиидхэбэринүүд дотор Коммунис партиин, Совет гүрэнэй дотоодын болон гадаадын политика нэгэн һаналтайгаар һайшаагдаһан юм. Үлэсхэлэн хооһон байдалтай, ажахын һандаралтай тэмсэхэдэнь, экономическа шэнэ политика бэелүүлхэдэнь, правительстваяа али болохоор дэмжэхэбди гэжэ съезд бүхы буряад арадай үмэнэһөө найдуулаад, элдэб янзын натуральна налог таталгын талаар даабаринуудаа 1922 оной январиин 1 болотор сүм дүүргэхыень бүхы буряад зониие уряалһан байгаа.

Совет засагай национальна политика тухай РКП (б)-гэй Буряадай секциин секретарь В. И. Трубачеевэй элидхэлые соносожо, зүбшэн хэлсээд, энэ политикые ехэтэ һайшааһан, «хаанта засагай политикаһаа уламжалан тохёолдоһон патриархальна, феодальна тухэлэй байдалһаа, соёл болбосоролой талаар гээгдэлһээ буряад-монгол арад үндэһэтэниие гаргажа шадахал гансахан» политика мүн гэжэ мэдэрһэн юм.

Буряадуудые автономито областьтой болгон тусгаарлаха тухай М. Н. Ербановай элидхэл делегадуудые тон ехээр һонирхуулһан байна. Тогтоогдоһон сагһаа хойшо учредительнэ суглаанай болохо хүрэтэр Зүүн Сибириин бурят-монголнуудай ЦК-гай бэелүүлһэн эмхидхэлэй ба политическэ хэмжээ ябуулгануудтай, Буряадай автономито область тухай дүримэй проектын үдхатайнь, тогтоогдохоёо байгаа засагай, захиргаанай зургаануудай байгууламжатай делегадуудые танилсуулһан. Тэрэнэй бүридэлдэ ород зонтой районуудые оруулалсан, областиин газар дайдые тааруу зохидоор таһалжа үгэхэ гэжэ тэрэ проектээр хараалагдаһан байгаа.

РСФСР-эй буряад үндэһэ яһатанай совет автономи тогтоохо гэжэ учредительнэ съезд ехэ урматайгаар һанамжалһан, Буряадай автономито область тухай, тэрэнэй захиргаанай бүридэл ба хилэнүүд тухай дүримэй проектые зарим тэды хубилалтанууд ба нэмэлтэнүүдтэйгээр һайшааһан байха юм.

Засагай хүтэлбэрилхы зургаан болохо Буряадай ревкомые—түрүүлэгшэ М. Н. Ербанов, түрүүлэгшын орлогшо, партийнабэшэ А. А. Убугунов, гэшүүд Д. Б. Гомбоев, В. Н. Махровский, Ф. М. Сахалтуев гэгшэдһээ бүридүүлэн, съезд эмхидхээ һэн.

РСФСР-эй ба ДВР-эй буряадуудай соёлой үндэһэ яһатанай нэгэдэлэй зургаан болохо Зүүн Сибириин буряад-монголнуудай ЦК-е саашадань байлгабал тааража гэжэ съездын делегадууд мэдэрһэн байна. Тэрэ зургааниинь РСФСР-эй ба ДВР-эй буряад-монголнуудай соёлой хэрэгүүдые эрхилхэ Түбэй Совет болгогдон хубилгагдаһан, РСФСР-эй Совнаркомой 1922 оной мартын 29-нэй тогтоолоор баталагдаһан байгаа.

Область дотохи газарай эсхэмжэлгэ, арадай гэгээрэл болон элүүрые сахилга хүгжөөхэ түрүүшын ээлжээнэй хэмжээ ябуулганууд съездын шиидхэбэринүүд дотор хараалагдаһан юм.

«Буряад-монгол арадта съездын Хандалга» ажалшадай зүгһөө ехэтэ һайшаагдан угтагдаа һэн.

«Совет засаг—хүдэлмэришэд болон туряашадай засаг Россин арадуудай тэгшэ эрхэ, бүрин сүлөөе дары соносхоо... Совет засаг Буряад-Монголой автономито область тогтоогоо...

Буряад-монголнууд өөһэдынгөө ажабайдалые өөһэдын дураар, ажаһуудалдаа, хэлэндээ, ёһо гуримуудтаа тааруугаар эмхидхэхэ, түрэлхи хэлээ Соведүүдтэ, һургуулинууд, сүүдүүд ба бусад эмхи зургаануудта һаадгүй хэрэглэхэ болоно» гэжэ тэрэ бэшэг дотор хэлэгдэнхэй.

Үнинэй хүлеэгдэһэн, үнинэй хүсэгдэһэн түүхэтэ үе саг буряад арадай ажабайдалда бодото дээрээ бэелжэ эхилээ. Соёлой, экономическа ба политическэ хүгжэлтын талаар шэнэ, сүлөөтэ, һайн һайхан байдалай зол жаргал хангаха асари ехэ арга боломжонууд, холын хараата зорилгонууд нээгдэнэ гэжэ саашадаа тэмдэглэгдэнэ.

Совет засагые нютагуудта бүхы эргээр бэхижүүлхын түлөө, тэрэнэй декредүүд болон тогтоолнуудые бэелүүлхын түлөө тэмсэхыень съезд ажалша буряадуудые уряалһан юм.

Буряад арадай хэтэ заяанай хүсэл эрмэлзэлнүүд ба этигэл найдабаринуудые хангахын тула, парти болон правительствын баталан гаргаһан шиидхэбэринүүдэй олониитэ ажалшадай дунда үүсхэһэн политическэ ехэ дэбжэлтын оршон байдалда сьездын хүдэлмэри үнгэрһэн байгаа. Совет засагай национальна политикые съезд үнэн зүрхэнһөө һайшааба. шиидхэбэринүүдэй бүхы проектнүүдые, коммунис бүлэгэй оруулһан дурадхалнуудые нэгэ һаналтайгаар дэмжэбэ гэжэ Коминтернын этигэмжэтэ РКП (б)-гэй ЦК-гай Сиббюрогой гэшүүн Б. З. Шумяцкий РКП (б)-гэй ЦК-да эльгээһэн телеграмма дотороо тэмдэглэһэн байдаг.

Наркомнац ба Сибревком съездын шиидхэбэринүүдые хараада абажа, РСФСР-эй буряадуудай автономито область тухай дүримэй эсэсэй проектые бэлдэһэн, ВЦИК-эй үзэмжэдэ табиһан юм. Бүхэроссин Түбэй Гүйсэдхэхэ Комитет 182,2 мянган зонтой 5 аймагһаа: Түнхэнэй, Эхирэд-Булгадай, Боохоной, Алайрай ба Сэлэнгын аймагуудһаа бүридүүлэн, РСФСР-эй Буряад-Монголой автономито область тогтоохо тухай декрет 1922 оной январиин 9-дэ баталан абаһан. Автономито областиин Соведүүдэй 1 съездын зарлагдаха хүрэтэр область доторхи бүхы засаг түрэ Эрхүү хотодо байдаг Ревкомой мэдэлдэ ороһон юм.

Автономито областьнуудай тогтоогдоһониинь уласхоорондын ехэ удха шанартай байгаа. 1922 оной январьда Москвада болоһон Алас-Дурнын арадуудай 1 съезд дээрэ монгол арадай түрэл садан буряадууд, хальмагуудта совет автономи олгоһон Совет засагай национальна политикын улад зоной дура татадаг асари ехэ хүсэтэй байһые Монгол ороной түлөөлэгшэ тэмдэглээ һэн. Энэ съездэдэ Буряадай 12 делегат хабаадаһан байна. Алас-Дурнын хизаарта граждан дайнай дүүрэһэнэй һүүлээр, 1922 оной эсэс багта Алас-Дурнын Республикын оршон байлга шухала бэшэ болоһон юм. Совет Алас-Дурнын нютагууд РСФСР-эй бүридэлдэ ороо һэн. Автономито хоёр областиие нэгэ республика болгон нэгэдхэхэ арга бии болоо бэлэй. 1923 оной майда Буряад-Монголой АССР эмхидхэгдэн байгуулагдаһан түүхэтэй.

Национальна гүрэн түрэ буряад арадай политическэ, экономическа, социальна ба соёлой талаар гээгдэлгые усадхан зайсуулха, капитализмые алгад гаража, социализмда тэрэнэй орологодонь түйлай ехэ үүргэ дүүргэһэн байгаа. Буряадай АССР совет арадуудай аха дүүгэй бүлэ дотор, тэдэнэй түгэс туһаламжаар, Коммунис партиин хүтэлбэри доро бүхы оронтоёо хамта хүгжэлтэ түгэс социализм байгуулалсаа. Мүнөө Буряадай АССР хүгжэнги промышленностьтай, оньһожоруулагдамал томо хүдөө ажахытай, социалис түрүү соёлтой республика болонхой. СССР-тэ коммунизмын материально-техническэ үндэһэ һуури байгуулгада хубитаяа улам ехээр оруулжа байдаг.

В. НАЙДАКОВ,
хэлэ, бэшэгэй эрдэмэй доктор,
Г. САНЖИЕВ,
түүхын эрдэмэй кандидат.

ШЭНЭ СЕЗОНОЮ ЭХИЛБЭ

МЕДЕЯ, ГАМЛЕТ... РОДИОНОВТОН

КПСС-эй XXVI съездые ...эй түрэтэйгөөр угтаха» ...н урда доро театрайнгаа ...эн сезон соо бидэ хү...н байгаабди. И. Калаш...ай «Шэнэ сагай шэн...» гэһэн зүжэг табиһанайн түлөө манай театрай зо... ажалтанай бүлэг Буряадай АССР-эй республи...кска шанда хүртэһэн бай... Тэдэнэй тоодо Буряадай ...эй арадай артист Е. ...евец, Буряадай АССР-эй ...ата артистка Н. Тума...а, театрай ахамад уран ...аша, Буряадай АССР-... искусствын габьяата ажал ...агша В. Бройко гэгшэд ...н байна. Октябриин ...оциин һүүлээр Сибириин тайга соо оршоһон ...нда болоһон хубилал...уд тухай «Шэнэ сагай ...» гэһэн зүжэг соо ...эднэ. Республикын соёлой габьяата хүдэлмэрилэгшэ Михаил Белокрыс зүжэ... хүгжэмые найруулан ...лһан байна.

Бидэ Хабаровск хотодо ...уст һара соо гастролёо ...агаабди. Ю. ...агай «Харгыда гара...аа урда тээ һүүд гэе» ...н зүжэг хадаа мүнөө ... үйлэдбэриин асуудал... тэрэнэй хүтэлбэриин ... аргануудтай харагша... танилсуулаа. Гастролиин репертуарта Еврипи... «Медея», Лопе де Ве... «Тэнэг басаган» гэһэн ...еди, Э. Лабишай «Энэш... дуран лэ даа..!» гэһэн ...еди-водевиль болон бу... зүжэгүүд ороһон байна.

Еврипидэй «Медея» гэжэ ...геди дээрэ хүдэлхэдөө, ... драмын онол арга...һаа гадна, хүгжэмдэ ба ...эдтэ — искусствын бу... жанрнуудта хандаһан ...абди.

«Тэнэг басаган» гэһэн комедиие Лопе де Вега испан ...трай эгээл ехээр хүгжэ... байха үедэ бэшэһэн бай... Уран гоё шэмэглэлнүүд, ...нуудай ушаралта ябадалнууд, авторай өөрсэ ...гата үгэнүүд харагшадые һонирхуулна. РСФСР-эй габьяата артистка Г. Шелкова, Алас-Дурнын искусствын институдые һаяхан дүүргэһэн И. Бабченко гэгшэд гол ролиие гүйсэдхэнэ.

19-дэхи зуун жэлэй француз драматург Э. Лабишай «Энэш инаг дуран лэ даа..!» гэһэн комеди харагшадта һайшаагдаа.

Гастролиин үедэ харагшад, шүүмжэлэгшэд манай театрай зүжэгүүдые халуунаар угтаһан байна. Тэндэхи газетэнүүдтэ толилогдоһон материалнууд энээниие гэршэлнэ.

Американ уран зохёолшо-публицист Джон Стейнбегэй туужаар найруулагдан табигдаһан «Хулгананууд болон хүнүүд тухай» гэһэн зүжэгэй премьерые Хабаровск хотын харагшадта дурадхаһан байнабди. Мүнөө үеын американецай гүрэн тухайдаа үй гашуудалтай бодомжонууд, арад зоной эрхэгүй байдал тухай энэ зохёол соо хөөрэгдэнэ.

Гэхэ зуура манай театр эдир харагшадта — ухибүүдтэ тон ехэ анхаралаа хандуулдаг байна. Л. Устинов О. Табаков хоёрой «Белоснежка болон долоон гном», В. Гольдфельдын «Модошо дархан Никита, Сэнхир нюдэтэ хүүхэн ба айдаһатай амитан тухай домоглол» болон хүхюу зугаатай, хүгжэмтэ бусад үльгэрнүүдые ухибүүдтэ зорюулһан байнабди.

Хүдөөгэй ажалшадтай, заводуудай хүдэлмэришэдтэй, Совет Армиин сэрэгшэдтэй, үһан сэрэгшэдтэй һонирхолтой уулзалгануудые үнгэргөөбди. Үертэ абтаһан районуудай хүн зониие зүжэгүүдээрээ хангаабди. Хэды бэрхэшээлтэй ушарбашье, харагшаднай зүжэгүүдтэмнай олоороо ерэдэг байгаа.

Тиихэдэ Биробиджан, Шэтэ, Краснокаменск хотонуудаар айлшалһан байнабди. Хаанашье ябахадамнай, харагшаднай бидэниие һайнаар угтадаг байгаа. Гастролиин үедэ харагшадые һайнаар хангаһанайнгаа түлөө театраймнай коллектив Хүндэлэлэй грамотануудта хүртэһэн байна.

Театраймнай шэнэ сезон СССР-эй байгуулагдаһаар 60 жэлэй ойдо зорюулагдана. Тиимэһээ В. Митыповэй «Алтаар баян хүбшэдэ» гэһэн мэдээжэ романай үндэһөөр зүжэг табиха гэжэ бэлдэжэ байнабди. Эсэгэ ороноо хамгаалгын Агууехэ дайе зураглаһан В. Рощиной «Эшелон», Английн гайхамшагта драматург В. Шекспирэй «Гамлет», С. Ласкинай «Экселерата», сценэ дээрэ үсөөн табигдаһан А. Чеховэй зүжэгүүдые, ухибүүдтэ зорюулагдаһан «Улаан шолмосхонууд» гэһэн зүжэгүүдые найруулан табихаар хараалнабди.

Артистнуудай труппада залуушуулай зохёохы бүлэг нэмээ. Гүрэнэй театральна дээдэ болон дунда һургуулинуудые дүүргэһэн С. Гейзель, В. Смоляков, Н. Соболева, Н. Рагулина гэгшэдтэ театрай хүтэлбэрилэгшэд гол рольнуудые даалгажа эхилэнхэй.

Жэлэй дүүрэтэр гурбан шэнэ зүжэгөө харагшадтаа дурадхахабди. Энэ хадаа Д. Стейнбегэй «Хулгананууд болон хүнүүд тухай», республикын мэдээжэ уран зохёолшо А. Щитовой «Шонын нухэн», А. Н. Островскиин «Хожомдоһон дуран» гэһэн зүжэгүүд болоно.

Театраймнай коллектив Буряад оронойнгоо харагшадтай үнинэй уулзаагүй. Тиимэһээ харагшадтаяа дахин уулзаха болоһондоо баяртай байнабди. Манай театрта ерэжэ, зүжэгүүдыемнай хаража байхыетнай уринабди.

Н. ЛОГАЧЕВ,
Улаан-Үдын гүрэнэй ород драмын театрай ахамад режиссер, РСФСР-эй искусствын габьяата ажал ябуулагша, Буряадай АССР-эй республиканска шангай лауреат.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: И. Калашниковай «Шэнэ сагай шэнжэ» гэһэн зүжэгһөө нэгэ хэһэг харуулагдана.
Театрай архивһаа абтаһан фото.

• ТАСС • АПН •

ХИЛЫН СААНАҺАА

УЛАСХООРОНДЫН ЗҮБЛӨӨН

УЛААН-БААТАР. «Арадуудай амгалан тайбан байдалай, үгээ ойлголсолгын, гуманизм ба социальна дэбжэлтын түлөө тэмсэлдэ журналистнуудай дүүргэдэг үүргэ» гэһэн уласхоорондын зүблөөн Монгол ороной ниислэл хотодо нээгдээ. 16 ороной, тэрэ тоодо СССР-эй түлөөлэгшэд зүблөөндэ хабаадана.

США-гай ба тэрэнэй союзнигуудай, мүн Хитадай зээрхэн зонхилогшодой зүгһөө буу зэбсэгүүдые ехээр үрдилдэн түхеэржэ, шахардуу байдалай һуларалгын хэрэгые таһалдуулха һэдэлгэнүүдэй гаргагдажа байһанһаа шалтагаалан, уласхоорондын байдалай нилээд орёо түбэгтэй болоһон оршон байдалда мүнөөнэй зүблөөн үнгэрхэнь,—гэжэ тэрээндэ хабаадагшадта МНРП-гэй ЦК-гай Генеральна секретарь, МНР-эй Арадай Ехэ хуралай Президиумэй Түрүүлэгшэ Ю. Цеденбалай эльгээһэн амаршалга дотор тэмдэглэгдэнэ.

Журналистнууд хархис хүсэнүүдэй, дай журөөдэгшэдэй ба зээрхэн зонхилхые эрмэлзэгшэдэй харата аашануудта эрид шанга харюу үгэхын тула үнэн, сэхэ үгөөрөө улад зониие элсүүлэн жагсаажа, бүгэдэ ниитын амгалан тайбан, аюулгүй байдал батадхалгын хэрэгтэ зохихо хубитаяа оруулна гэжэ тус документ дотор хэлэгдэнэ.

ООН-ой ШУХАЛА ШИИДХЭБЭРИ

НЬЮ-ЙОРК. ООН-ой Генеральна Ассамблейн «Мүнөөнэй ба ерээдүйн үетэдэй аша туһада дэлхэйн байгаалиие сахин хамгаалгын түлөө гүрэнүүдэй түүхэтэ харюусалга тухай» шиидхэбэри дийлэнхи олонхиин дууһаар баталан абаба. Энэ асуудал Советскэ Союзай үүсхэлээр үнгэрэгшэ сесси дээрэ Ассамблейн зүблэхэ зүйлдэ анха түрүүшынхеэ оруулагдаһан юм.

Буу зэбсэгүүдые үрдилдэн түхеэрэлгын улам һүжэрөөгдэжэ байһан ушар байгаалида ургамалнууд ба амитадай аймагта хоро хохидолтойгоор нүлөөлнэ гэжэ тэрэ шиидхэбэри дотор тэмдэглэгдэнэ. Буу зэбсэгүүдые үрдилдэн түхеэрэлгын хорото хойшолонгуудһаа оршон тойронхи байгаалиие аршалан хамгаалха сэрэгэй тон аюултай ябуулга хизаарлаха ба хорихо тодорхой уялгануудые гүрэнүүдэй абахаар хараалһан һанамжа дурадхалнуудтай элидхэл бэлдэжэ дүүргэхыень ООН-ой генеральна секретарьта Ассамблей даалгаа.

УАЙНБЕРГЕР УУРЛАН ГААРАНА

НЬЮ-ЙОРК. США-гай оборонын министр К. Уайнбергер Баруун Европоор дэншээд бусаһанай һүүлээр, үгэ хэлэхэдээ, дайнда эсэргүү хүдэлөөнэй Европо түбидэ ехээр дэлгэржэ байһанда дураа гутаһанаа элирхэйлбэ. Гэхэтэй хамта дундуур зайда хэрэглэгдэхэ американ шэнэ ракетэнүүдые тараан тодхолго буруушааһан жагсаалнуудай Лондондо, Парижда, Римдэ, Боннидо болоһо байһан тушаа болгоомжотойгоор бодомжолхо, хэдэн зуугаад мянган хүнүүдэй тэдээндэ хабаадажа байһые хараада абаха хэрэгтэй гэжэ мэдэрээ.

Бундестагай ХДС/ХХС-эй фракциин түрүүлэгшэ Г. Колиин һаяхан США-да ерэхэдэнь, ракетэдэ эсэргүү хүдэлөөнэй ФРГ-дэ улам үргэжэ байһые болюулха хэмжээ абахыень Америкын захиргаан тэрэниие уряалһан юм гэжэ мэдээсэл дамжуулдаг эндэхи бүлэгүүд һануулна. Тэдэнэй тэмдэглэһэнэй ёһоор, ФРГ-эй засагые ХДС/ХХС-эй гартаа абаа һаань, баярлаха байгаабди гэжэ США-гай президент Р. Рейган, гүрэнэй секретарь А. Хейг Г. Колидо мэдүүлээ юм ха. Хэрбээ засаг ээлээд байбал, Америкын далита ракетэнүүд ба «Першинг-2» гэдэг ракетэнүүдые ФРГ-гэй газар дайда дээрэ тодхохо бэлэдхэл түргэдхэхэ һэмди гэжэ Коль өөрынгөө зүгһөө найдуулһан байна. «Нэмээжэ зэбсэглэхэ» тухай НАТО-гай урушагта шиидхэбэриин гаргаша хойшолонгуудтай холбоотой Америкын бүхы эрилтэнүүдые миниин правительство дүүргэхэ һэн гэжэ Коль мүн лэ найдуулба.

ПОРП-ын ЦК-гай ПЛЕНУМ

ВАРШАВА. ПОРП-ын ЦК-гай пленум хүдэлмэреэ дүүргэбэ. ПОРП-ын ЦК-гай Нэгэдэхи секретарь В. Ярузельский пленум дээрэ үгэ хэлээ.

Тэрэшэлэн эмхидхэлэй асуудалнуудые пленум хараба. Польшын Сэрэгэй Генеральна штабай начальник Ф. Сивицкий ПОРП-ын ЦК-гай Политбюрогой гэшүүндэ кандидадаар һунгагдаа. ЦК-гай Политбюрогой гэшүүндэ кандидат, ПОРП-ын Ольштынска воеводско комитедэй нэгэдэхи секретарь В. Мокшищак, ПОРП-ын ЦК-гай гэшүүн, Броцлавска университедэй профессор М. Ожеховский ПОРП-ын ЦК-гай секретарьнуудаар һунгагдаба.

ПОРП-ын ЦК-гай Нэгэдэхи секретариин, ПНР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшын, ПНР-эй национальна оборонын министрэй уялгануудые В. Ярузельскиин нэгэн доро дүүргэхэ тухай дурадхалые ПОРП-ын ЦК-гай пленум һайшаагаа.

ЭБ НАЙРАМДАЛАЙ ТАЛА БАРИГШАДАЙ ЖАГСААЛ

ПАРИЖ. Амгалан тайбан байдалай, буу зэбсэгүүдые хуряахын түлөө ниитэ-национальна тон ехэ жагсаал Франциин ниислэлдэ болобо. Энэнь амгалан тайбан байдалай түлөө француз хүдэлөөнэй үүсхэлээр, Компартиин, Ажалай бүгэдэ ниитын конфедерациин, Студентнэрэй национальна холбооной, Дайнай ветерануудай ассоциациин ба демократическа бусад эмхинүүдэй зүгһөө дэмжэгдэн үнгэргэгдөө. Буу зэбсэгүүдые ехээр үрдилдэн түхеэржэ байһые буруушаадагаа элирхэйлхын тула ниислэл хотодо зорюута ерэгшэдэй—Парижай ба бусад городуудай 100.000 шахуу зоной хабаадалгатай митингээр дүүрэбэ. Хүн түрэлтэниие ядерна һандарал хосоролой аюулһаа абарха шухала тухайда тэдэнэр мэдүүлээд, ядерна зэбсэгүүдые хороохо, нейтронно зэбсэг хорихо эрилтэ табиба.

ИНДИИН ХАРАА БОДОЛ

ДЕЛИ. Добтололсохогүй тухай хэлсээ Индитэй баталха гэһэн Пакистанай дурадхалые харата зорилготой номнол болоно гэжэ премьер-министр Индира Ганди сэгнэнэ. Эндэ болоһон пресс-конференци дээрэ үгэ хэлэхэдээ, Пакистан иимэ дурадхал оруулхын хажуугаар мүнөө сагай тон шэнэ зэбсэгүүдые олоор түхеэрнэ. Дайнда бэлдэжэ байгаад, добтололсохогүй тухай хэлсээ баталха тухай хэлэжэ болохогүй, — гэжэ тэрэ мэдүүлбэ. 1949 онһоо хойшо добтололсохогүй тухай хэлсээ баталхые Пакистанда Инди нэгэтэ бэшэ дурадхаһан байха. Тэд Исламабад тиимэ үүсхэл хаража үзэхэеэ арсадаг байгаа гэжэ Индиин правительствын толгойлогшо һануулба.

ХИТАДУУДТА ЭСЭРГҮҮ БУҺАЛГААНУУД

ТОКИО. Хитадуудта эсэргүү буһалгаанууд Индонезидэ дахин боложо эхилээ. «Номиури» газетын корреспондентын Джакартаһаа мэдээсэһэнэй ёһоор, Суматрын хойто хубидахи Банда-Ачех хотодо индонезиинхидэй ба тэндэхи хитадуудай бүлэгэй түлөөлэгшэдэй хоорондо хюдалдаата тулалдаанууд боложо, хэдэн хүн алуулһан, арбаад хүн шархатаһан байна. Зүришэлдөөнэй аюултай болоһые хараада абажа, нютагай засагаархид комендантын час тогтоохо баатай болоо. Үмсынгөө лаабхануудые хаахыень, үйлсэнүүдтэ гарахаяа болихыень хотодо байдаг хитадуудта дурадхагдаа. Индонезидэ, Зүүн-Урда Азиин бусад оронуудта нютагжаһан хитадуудта дурагүйтэлгэ юундэ иимэ ехээр дэбэрээб гэхэдэ. Пекинэй зүгһөө дэмжэгдэдэг хитад уг гарбалтадай таарагүй аашануудые гаргадаг байһантайнь холбоотой ха гэжэ «Санкей Симбун» газетэ бэшэнэ.

Португалида СССР-эй үдэрнүүд эхилээ

ЛИССАБОН. Эндэ Грузиин арадай уран зурагай, искусствын, графикын, фотографиин ба ухибүүдэй зурагай выставкэ нээгдээ. Энэнь Агуухэ Октябриин социалис революциин 64 жэлэй ойн һайндэртэ зорюулагдан, Португалида үнгэргэгдэжэ байгаа Советскэ Союзай үдэрнүүдэй үедэ «Португали—СССР» гэжэ бүлгэмөөр эмхидхэгдээ.

Португалиин элдэб городуудта 62 выставкэ, совет кинофильмнүүдэй харуулганууд, концертнүүдые эмхидхэхэ, лекцинүүдые уншаха гэжэ СССР-эй үдэрнүүдэй программаар хараалагдана.

ЛЕНИНГРАД. Германиин Федеративна Республикын фирмэнүүдтэй манай ороной худалдаа наймаанай-промышленна харилсаа холбоон хүгжэнэ. Хоёр орон али алиндаань аша туһатай, хэрэгтэй түхеэрэлгэнүүдые, машинануудые, арадай хэрэглэлэй эд бараануудые андалдалсана.

Ленинградай худалдаа наймаанай далайн портдо ФРГ-һээ ерэһэн ашаанууд буулгагдана. Тэдэнэй дунда «Манесман» концернын ехэ диаметртэй соргонууд бии. Совет «Лада-1600» («Нива») автомобильнууд ФРГ эльгээгдэнэ.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: докер-механизаторнууд А. Р. Кыйв И. П. Куслин хоёр «Лада» машинануудые ФРГ эльгээхээр бэлдэжэ байна.

ХҮНЭЙ ХУБИ ЗАЯАН

ЖАРГАЛАА МАНДУУЛҺАН АЙЛАЙХИЛ ДА

«Хүн наһан соогоо жаргагшье, зоболгошье юм даа» гэһэн арадай хэлсэдэг үгэ тон сэсэн, ехэ удхатай, хүнине жаргалда найдуулһан угаа хүсэтэй һургаал үгэ байжа болоо. Хүн хадаа ямаршье зоболондо гү, али гашуудалда дайрагдабашье: «намда муугаа мартажа, жаргаха саг ерэхэ»,—гэжэ бата найдаад, бүхы сэдьхэл ухаагаа зориижуулан, бэеэ шангаар барин, тэмсэлдэжэ гарсаһан, һайхан хараа бодол урдаа табин, һайнда бүхы сэдьхэл һанаагаараа ороһон хүн зорилгондоо хүрэнгүй яаха гээшэб!

Ямар нэгэн хүнэй бэрхэшээлдэ дайрагдабал үйдхар гашуудалаа улам дэбэргээн, һанаа үнеөндөө дарагдажа, «иигээд лэ дүүрээ ха юм даа» гэжэ этигэлээ баран, гараа һула табяа һаа, муүе дабаха, юумэнэй урда орохо гээшэнь бэрхэ ха юм.

Эгээл эдэ бодолнууд Үльдэргын «Коммунизм» колхозой түрүү хонишодой нэгэн болохо Жамбалов Цэрэн Дашиевичай үнэр баян бүлындэ хөөрэлдэжэ һууханда һанаандамни элеэр ороодхёо бэлэй. Энэ бүлэ бэлшээри һайнтай, малда харууһатай, нэмэри буланда ажахынгаа эхэ хонидые харууһалжа һуудаг юм. Гэрэй эзэн Цэрэн Дашиевич таби наһа гүйсэбэ. Нүхэрынь — Базар-Ханда Жамсуевна тэрээнһээ таба наһа дүү. Эдэ хоёр юһэн үхибүүтэй.

Үнгэржэ байгаа энэ жэлдэ хүгшэрһэн хонидоо һүүлшынь жэл түрүүлжэ, оролдолго харууһанай бэрхээр зуун хонин бүриһөө наяад хурьга, хонин бүриһөө 3 килограмм нооһо хайшалжа абаһан байгаа. Мүнөө хоёрдохиёо хурьгалха залуу эхэ хонидые тушаажа абаад, зүүнһаа дээшэ түл абаха зорилго урдаа табинхай хүдэлжэ байна. Бүхэсиг гэгшээр байра байдалаа дарайлгаанхай, үбһэ тэжээлээ газаагаа элбэгээр татанхай, сэдьхэл тэниглэн ажаһууна.

Энэ айлай хуби заяан элдэндо өөгшөө дэмөөр, хүндэ арюун жэшээ боломоор юм. Наһандань гэнтэ ушарһан гашуудалые ёһотойл ухаан бодолоороо, һайхан сэдьхэлээрээ илажа, бүлын жаргал зохёон бадаруулһан айл мүн болоно.

Цэрэн Дашиевич хэдэн жэл соо хүнлэ үбшэндэ дайрагдаһан хайрата нүхэрөө аргалуулхын ехээр аргалуулжа, энхэрэгээр үмэглэн үргэжэ, хэды ехэ оролдоо гээшэб. Тэед хүндөөр нэрбэһэн үбшэн илажа, тэрэ дүрбэн заахан үхибүүдтэеэ үлэһэн юм. Цэрэн Дашиевич үхибүүдээ үншэреехэгүй, хүнэй зэргын хүнүүд болгохоёо энэрхы үргэмжөөр өөдэнь татан хүмүүжүүлхэ гэжэ улаан голоороо оролдожо ябаа. Тиихэдээ «Минии үхибүүдэй хойто эхэ болохоёо хэн ерэхэб даа», гэжэ зарим үедэ һанадагшье байжа болоо.

Базар-Ханда Жамсуевна Жамьянова дунда һургуули дүүргээд, жэл соо колхоздоо һаалишанаар амжалтатайгаар хүдэлһэнэй үүлдэ Доржи Банзаровай нэрэмжэтэ багшанарай институт дүүргэжэ ерээд, түрэл Үльдэргын.өө һургуулида 13 жэлдэ математикын багшаар хүдэлөө. Түрэлын үбшэндэ дайрагдажа, нүхэрынь наһа баража, дүрбэн хүүгэдтэй эхэнэр үлөө һэн. Эхые дахаһан үхибүүд үншэрхэгүй гэһэн арадай үгын ёһоор, үхибүүдынь эхын һургаалаар, нагсанадай туһаламжаар үндыжэл ябаа.

Иимэ ажабайдалай тон адли намтартай Цэрэн Базар-Ханда хоёр нарата һайхан хабарай урин дулаан нэгэ үдэр айл болон хамтаржа, үхибүүдээ нэгэ бүлэдэ суглуулан нэгэдхээ бэлэй. «Эдэ хоёр таарахал байха, ягаашье һайн юумэ гээшэб. Үхибүүдэйнь зол хуби нимэл байба. Барһад даа, үхибүүдэйнь шэг шарайшье арюун һайхан болошобо»—гэжэ айл аймагайнь, зон нүхэдэйнь ехэтэ баярлан хөөрэлдэдэг байһыень яһала дуулаһан хүн шүүб.

Найман үхибүүдэй эхэ болоһон Базар-Ханда Жамсуевна багшынгаа хүдэлмэри орхижо, нүхэрэйнгөө хүдэлдэг хонин ажалда ороһоор мүнөө табадахи жэлынь ябажа байна. Эдэ жэлнүүдтэ эжы абын энхэрэн элиглэн ябадаг үхибүүдынь хүн боложо, хүлэгэй жолоодо хүрэжэ эхилээ. Эхые дахажа ерэһэн ехэ басаган Зоя Москвагай медицинскэ институдта һурана, ехэ хүбүүн Бата Улаан-Үдын Доржи Банзаровай нэрэмжэтэ багшанарай институт дүүргээд. Тэлимбын дунда һургуулида хоёрдохи жэлээ хүдэлжэ байна. Хоёрдохи Баян-Дэлгэр хүбүүн механизатор, бага Зина басаган Доржи Банзаровай нэрэмжэтэ багшанарай институтда һурана. Эсэгын дүрбэн гэхэдэ, ехэ хүбүүн Сережа Совет Армиин зэргэдэ үялгата албаяа дүүргэжэ ябана. Басаган Сэжэлма машинаар бэшэдэг мэргэжэлтэ болохын түлэ тусхай курсада оронхой, Ринчин-Доржо 10-дахи класста, Цырен-Ханда 8-дахи класста һурана.

Эдэ үхибүүд амаралтынгаа үедэ нютагтаа сугларжа, эхэ, эсэгэдээ, ... ехэ туһа хүргэдэг ... тай юм. Өөһэд ... энэрхы эбтэй ябада... ажалша бэрхээрээ, ... абари зангаараа эхэ ... хоёроо ходолоо баяр... сэдьхэл зүрхэндэнь ... зула бадаргажа яба... бүүд лэ даа.

Үхибүүдэйнгээ һур... лаа, ажалдаа, албанда... хадань, Цэрэн Базар-... хоюулан хонхойжо ... үлэдэггүй. Хамагай ... түрэһэн гурбатай б... ябаһан Соёлма басаг... хэлүүлэн жаргажа, ... гээр хонидоо хаража... даг. Зэахан Соёлма ... аха, эгэшэнэртээ ... эрхэ, юһэдэхи отхон... болоно гээшэ ааб да... хаанаһаа үхибүүдһээ... һэн бэшэгүүд соо ... дурдагдадаг хүн ха... ёлма бшуу.

Иигээд Цэрэн Ба... ла хоёрой һайхан сэд... рээ шиидэжэ гэр бүлэ... го бүхы үхибүүдэйнь ... баясхалангай, зол ... ерээдүйн урагшатай ... заяанай, логшомо ... эшэ үндэһэн болоо ... Ухаан дуранай зүб ... лаар муугаа мартаха... галаа мандуулха гээш... гээшэл даа.

Цокто НОМТО...
Яруунын район.

ХҮБЭРИГ ХИЛЭЭМЭН, ХИЛЭЭМЭ БАРИГШАД

Гансал ород арад бэшэ, харин бүмбэрсэг дэлхэйн бүхы хүн зон «Ороохо тарлан — олоной баялиг» гэжэ ямаршье хэлэн дээрэ хэлсэдэг байха. Тингэншьегүй аргагүй. Юрэдөө, хүн бүхэн зуһэм хилээмэгүйгөөр үдэрые үнгэргэнэгүй ха юм. Тиимэ болохолоорнь ороохо тарланай хоолос бүхэнэй үнэ сэн мэдэржэ, тэрэнние хямгадаха гээшэ айхабтар ехэ гүрэн түрын, мүн политическэ удха шанартай хэрэг гээшэ. Энээнһээ уламжалан, хүбэриг хилээмэмнай яажа баригданаб, хайшан гээд стол дээрэмнай табигданаб гэжэ бодомжолоод үзэхэдэ, үлүү бэшэ байлтай.

Тала дайдыемнай шэмэглэжэ, алтан шара шэнисын хоолосуудай миралзан урдаһан горхон мэтээр долгитожо байһыень харахадаа, хүн бүхэнэй сэдьхэл зүрхэндэ баяр баясхалан заатагүй түрэдэг ёһотой. «Ямар һайн жэл болобо гээшэб—ороохо таряаншье амбаартамнай багтахаяа болихонь даа» гэһэн хөөрэлдөөн нютаг нугаар замхахагүй. Харин ган гасуурта нэрбэгдэжэ, газарай хүрьһэнһөө дээшэ арай ёһон һөөм тухай бултайһан үрзэгэрхэн, «үншэрһэн» хоолосуудай эндэ тэндэ бүлэг бүлэгхэнөөроо ёрдойлдожо, «ангашаһан аминемнай норгыт» гэһэншүүгээр һэб-һабхан һэбшээндэ диилдэн гунхалзаһан үзэгдэлтэй ушархадаа, хүн бүхэнэй зосоо баглагар хара үүлэн манатахадал гэхэ аабза. «Зуу зуунһаа гэдэгнай энэл ха юм даа. Бидэшье яахамнай һэм—үдэр бүри хүбэриг хилээмэтэсэл байна аабзабди. Манай оронда талха таряан дуталдаа гэжэ байхагүй, харин адууһа малнай һолоомоор лэ ядалдахань гээшэ» гэһэн асуудал хүн зоной сэдьхэл заатагүй хүдэлгэхэ бшуу.

Тээд ямаршье жэл болог —амбаараар халима таряатайшье байя (ехэнхидээ тиимэрхүү байдагбди), зарим нютагууднай бага сага ган гасууртаашье дайрагдадаг — хододоол стол дээрэхи табагнай хилээмээр дүүрэн байдаг, дүүрэн байхашье. Энээн тухай ехээр һанаагаа зоболтогүй.

Харин һанаагаа зобохо гэхэ гү, али сэдьхэлээ хүдэлгэхэ, бүгэдэ арадай анхарха хэрэг гэхэдэ, ургуулһан ороохо тарландаа, наймаанһаа абаһан хүбэриг хилээмэндээ ямараар хандаһабибди гэһэн асуудал болохо ёһотой. Ушар тинмэһээ би Социалис Ажалай Герой Б. З. Поздеевэй «Буряад үнэн» газетэдэ толилуулһан «Хилээмэн — манай ажамидарал» гэһэн статьяе үнэн зүрхэнһөө дэмжэхэ зуураа, эдеэ хоолоймнай шухала зүйл—хилээмэ баридаг хүнүүд тухай тобшохоноор хөөрөөд, үдэр бүри эрхилдэг ажал хүдэлмэритэйнь танилсуулха хүсэлэнтэйб.

Нислэл хотодомнай Улаан-Үдын хилээмэнэй комбинадай мэдэлдэ ородог гурбан предприяти бии юм. Үнгэрэгшэ арбадахи табан жэлэй туршада комбинадай ажалшад амжалта түгэс хүдэлжэ, республикын Министрнүүдэй Соведэй болон облсовпрофой зүгһөө эрхилэгдэдэг социалис мүрысөөндэ 15 дахин түрүү һууринуудые эзэлээ. Энэндэ коммунистнуудай нүлөө угаа ехэ.

Комбинадай коллективэй гашуун бүхэнэй ажалдаа шударгы сэхээр, худөөгэй таряашадай нилээд хара хүлһөөр гоожуулхадажа ургуулһан ороохо таряанай үнэ сэн үнэн зүрхэнһөө мэдэржэ ажаллаһанай ашаар үглөө бүри хангалтамаа хүбэригүүдые худалдан абанабди. Манай амтархажа эдимээр, һайн шанартай хилээмэ барихын түлөө бүхы шадабари мэргэжэлээ гаргажа, шэн габьяатайгаар хүдэлдэг хүнүүдэй дундаһаа Валентина Михайловна Подзоровае онсолон тэмдэглэхэ дуран хүрэнэ. Тэрэ комбинадта арба гаран жэлэй туршада эһээһэн талха худхагшаар хүдэлнэ.

Түрүү хүдэлмэришэн энэ хугасаа дотор хэды шэнээн талха хүдхааб, тэрээгээрнь хэды тонно хилээмэн баригдааб, тэрэннинень хэды хүн эдеэб гэжэ тон нягталан багсаахын аргагүй. Харин гансахан 1980 оной туршада В. М. Подзоровагай хүдэлдэг хилээмэнэй цехэй бригада түсэбһөө гадуур 218 тонно хилээмэ барижа, 32 тонно талха алмаа юм. Талха алмаа! Энэмнай юун гэһэн удхатай үгэнүүд бэ? Тайлбарилан хэлэхэ болоо һаа, хүбэриг хилээмэн дутуу шэгнүүртэйгээр худалдагдана бэшэ, харин хилээмэ болгохо технологи гүйсэд сахигдажа, граммшье талхан хии хаягданагүй бшуу.

Арадай баялигта эзэн ёһоор хандадаг тус коллективэй ажалшад энэ жэлэй эхинһээ хойшо зуугаад тонно хилээмэ түсэбһөө үлүү үйлэдбэрилжэ, городойхидто 37 мянган түхэригэй үлүү продукци худалдаад байна.

Үгышье һаа, үшөө нэгэ һайшаалта жэшээ дурдая. Арбадахи табан жэлэй дүнгүүдээр М. Е. Степановагай хүтэлбэрилдэг хилээмэнэй цехэй бригада социалис мүрысөөндэ илажа гараһан юм. Тэдэнэр 1980 оной сентябриин 25-да түсэбөө дүүргэһэн тухайгаа элидхээ гэхэ гү, али 10,5 мянган тонно хилээмэ үйлэдбэрилһэн байна. Тэрэнэй хажуугаар бригада 103 тонно талха алмаа. Энэ тоос баһал жэшээлэн хаража үзэхэдэ, ехэл һонирхолтой. Хэрбээ манай республикын ямар нэгэн ажахын гектарһаа дунда зэргээр 10 центнер ороохо таряа хуряажа абаһан байбалнь. М. Е. Степановагай бригадынхид тэрээндэ 100 гектарта ондоо ургамал тариха арга боломжо олгоһон жэшээтэй болоно бшуу.

«Арадай ажахые тогтууритайгаар урагшань дабшуулан хүгжөөһэнэй, эрдэм, техникын дэбжэлтэ түргэдхэһэнэй ба экономикые хүгжэлтын эршэтэ замда оруулһанай, ороной үйлэдбэриин хүсэ шадалые бүри бодолтой зүбөөр ашаглаһанай, арга нөөсэнүүдэй бүхы зүйлнүүдые али болохоор алмаһанай, хүдэлмэриин шанар һайжаруулһанай үндэһөөр совет хүнүүдэй байдалые улам саашадань һайжаруулха ябадалые хангаха гээшэ арбан нэгэдэхи табан жэлэй гол зорилго мүн болоно», — гэжэ КПСС-эй XXVI съездын шиидхэбэринүүд дотор бэшээтэй. Энэмнай манай партиин экономическа политикын саашадаа бэелүүлхэ хараа шугамынь гээшэ ааб даа.

Тиимэһээ алмаха, арьбалха гэһэн үгэнүүдэй удха шанар айхабтар гүнзэгы. Энээнние үнэн зүрхэнһөө мэдэржэ, комбинадай коллективтэ Москвагай 2-дохи хилээмэнэй заводой нүхэр Берлезовагай бригадын үнэтэ үүсхэл үргэнөөр дэмжэгдэнхэй. Энэ хүдэлөөнэй дүнгүүдые согсолходо, М. В. Степановагай бригадынхин 15 тонно, В. Д. Кузнецовагай хилээмэнэй элдэб ондоо зүйлнүүдые гаргадаг бригадынхид 6 тонно талха алмаад байна. Иимэ жэшээнүүд комбинадта олон.

Комбинадай ажалшад «Нэгэ мүнгэн—миллиондо, нэгэ грамм—тоннодо нэмэри» гэһэн уриа доро хүдэлжэ, арбан нэгэдэхи табан жэлэй түсэбүүдые болзорһоонь урид дүүргэхын түлөө бүгэдэ арадай мүрысөөндэ оролсон, ажалайнгаа эршэ улам шангадхана.

Баян Дэлгэр жаргалта байдалыемнай эли тодоор гэршэлэн, айл бүхэнэй стол дээрэ элбэгээр табяатай байдаг зүһэм хилээмэн, ажалша бэрхэ гарнуудаар ургуулагдажа, хүдэлмэриинь хүндэлэн һүгэдэмөөр хүнүүдэй гарнуудаар баригдаһаниинь бултанда мэдээжэ. Олон түмэнэй ажал хүндэлэе, хилээмэе алмая, үлөөдэһыень суглуулжа, хоёрдохи ажамидаралдань үргэн харгы нээе!

М. ПОЗДЕЕВ,
эдеэ хоолой промышленностиин хүдэлмэрилэгшэдэй профсоюзай обкомой секретарь.

«БУРЯАД ОРОНОО МАГТАН ДУУЛАНАБ» гэһэн фотоконкурсын зураг

Ардагай һайханиие унахал һаа, Амысьнь татаад, аргаархан!

ШЭНЭ ОПЕРО ТАБИГДАБА

Шекспирэй «Укрощение строптивой» гэжэ комедиин удхаар композитор В. Шебалинай зохёоһон оперын премьерэ һаяхан болобо. Энэ премьерэ олон харагшадай анхаралые татаһан байна. Энэнь ойлгосотой. Юуб гэхэдэ, Шекспирэй һонирхолтой комедиие хэн уншаагүй, хэн хараагүйб даа. Оперо болоходоо, дутуугүй һонёор харагдаха, шагнагдаха гэжэ хүлеэһэн хүгжэмдэ дуратайшуулай найдал хүсэбэ гэхэдэ болоно.

Оперын гол партинуудые академическэ театрай бэлигтэй залуу артистнууд гүйсэдхөө. Энэ хадаа Петруччиогой ролиие наадаһан С. Павленко, Катеринын партида дуулаһан О. Миронова, Гортензио болоһон Г. Багадаев гэгшэд. Бианка Люченцио хоёрой партинуудые Е. Кыштымова, Л. Третьяков гэгшэд амжалтатайгаар дуулаа.

Шэнэ оперо театрта ехэ шалгалта боложо, коллективэй үндэр мэргэжэлэй хэмжээе үшөө дахин гэршэлээ.

Режиссер Г. М. Майорова найруулан табла. Дирижерынь—Л. М. Морозовский, хормейстерынь — Буряадай АССР-эй искусствын габьяата ажал ябуулагша Б. Н. Ким; РСФСР-эй искусствын габьяата ажал ябуулагша, Уран зурааша Н. Н. Манилов шэмэглэлыень бүтээбэ.

Ц. СУЛЬТИМОВА.

ХОЁРХОН ЧАСАЙ ТУРШАДА

Репортаж

Буряадай АССР-эй Дотоодын хэрэгүүдэй министерствын ГАИ-гай хүдэлмэрилэгшэд, ниитын түлөөлэгшэд «Светофор» гэһэн ээлжээтэ шалгалтаяа үнгэрэгшэ пятницын үдэшэ үнгэргэһэн байна. Эдэнэр Улаан-Үдэ хотын гурбан районой үйлсэ, талмайнуудаар ябажа, энэ шалгалтаяа үнгэргэбэ. Шалгалтада хабаадагшадай урда һоггуугаар машина жолоодожо ябагшадые элирүүлхэ, ябаган хүнүүд харгы хүндэлэн гараха, харгын захаар ябаха дүримүүдые хэр сахинаб, гүрэнэй машиные хубиингаа хэрэгтэ ашаглагшадые тодоруулха гэһэн асуудалнууд шалгагдаха байгаа. Шалгалтада хабаадагшадай дунда харгын-патрульна албанай хүдэлмэрилэгшэд—ахалагша инспектор, милициин лейтенант А. Н. Попов, инспектор, милициин старшина Ф. Р. Борисов гэгшэд гүрэнэй машинануудые хубидаа хэрэглэгшэдтэ онсо анхарал хандуулһан байна. Ажалай үдэрэй дүүрэһэншье һаань, өөрынгөө хэрэгээр машина дуратай тээшэнь намнахые һэдэгшэд яһала олоор энэ үдэшэлэн дайралдаба.

—Нүхэр старшина! Мүнөө пятницын үдэр һэн хадань, архи наймаалдаг магазинуудай газаа али предприятиин жолоошод сугларна хаб, шалгажа үзэе?—гээд ахалагша инспектор Попов Улаан-Үдэ хотын Железнодорожно районой Халозавай нэрэмжэтэ гудамжадахи архиин магазин тээшэ машинаая залаба. Олоной нюдэнһөө далда газарта түбхинэһэн архи наймаалдаг энэ магазинай газаань үмсын, такси болоод ашаанай машинанууд олон байба.

— Түрүүшээр ашаанай энээхэн хоёр машина шалгая, — гээд, ГАИ-гай хүдэлмэрилэгшэд тэдэ машинын захада хүрэжэ ерэбэ.

Машинын жолоошон Б. Б. Занданов гэгшэ Улаан-Үдын столовонуудай трестын баазын ашаанай машинын эзэн байба.

—Ажалай һүүлээр гүрэнэй машинаар юундэ архиин магазинда ерэбэ гээшэбта? — гэжэ ГАИ-гай хүдэлмэрилдэгшэдэй асуухада:

—Би архида ерээгүйб. Архиин хооһон шэлнүүдые магазинда тушааха һанаатай хайрсагуудые абаашаха хүсэлэнтэй һэм,—гэжэ байгаад олон табые шашаба.

Нүгөөдэнь Улаан-Үдын ашаанай автотранспортна 1-дэхи предприятиин жолоошон М. А. Слестин архиин магазинда ерэһэнээ сагааруулхые оролдобошье, юундэ ерэһэнээ мэдэрхэ баатай болобо.

— Сэхыень хэлэхэдэ, Элхи тосхонһоо бетон худхаха түхеэрэлгэ ПМК-да асараад. энэ ябана гээшэб. Үглөөдэр һайндэр ха юм, ябууд дундаа нэгэ бүтылхэ гэртээ абаашаха гээ һэм,—гэжэ Сластин сэхээ хэлэбэ.

Саг үдэшын табан час гуша минутаһаа үлэжэ байба. Эндээл байтарнай, ашаанай үшөө нэгэ «Волга» түхэлэй машинанууд магазинай газаа хүрэжэ ерэбэ.

ГАИ-гай ахалагша инспектор нүхэр Попов ашаанай машинын жолоошоной документ хараһаар:

— Сэлэнгын баруун бэедэхи «Сельхозхимиин» баазын машинаар аяар энээн руу юу бэдэрбэ гээшэбта?

— Би командировкодо, Яруунын районой Тэлимбэ нютагта ажаллахаар ошожо ябанаб. Яахадаа магазинда хүрөөбиб» гэхэдэ, хажуудамни һуулсажа ябаһан пассажирай архи абаха һанаатай байхадань, ерэгдэбэ гээшэ,— гэжэ жолоошон Н. Е. Колос гэгшэ бэеэ сагааруулхые оролдобо.

Энэ жолоошонтой хөөрэлдэһэнэй удаа «Волгын» эзэнтэй танилсагдаа. Энэмнай Байгалай модоной баазын жолоошон В. Ф. Селедкин.

— Хүтэлбэрилэгшэдтэйг өө ябанабди. Манай директор В. Ф. Колбиной захиралтаар эндэ ерэгдээ. Бидэнэр «Забайкаллес» нэгэдэлдэ предприятиингаа хэрэгээр ерээ һэмди,—гэжэ тэрэ харюусаба.

Шалгалта хэгшэдэй һуужа ябаһан ГАИ-гай хүнгэн машина ЛВРЗ-гэй хүдэлмэрилэгшэдэй ажаһуудаг соцгородок руу табилуулба. Архиин магазин... Газаань баһал харгшалма олон машинанууд... Гүрэнэй машинаар ябаһан жолоошод ГАИ-гайхидые харамсаараа, хараа далда орохо, зугадаха һанаатай машинануудаа иишэ тиишэнь залажа оробо.

«79—49 БУЛ» номертой ашаанай машина. Тэрэ машинын жолоошон пассажир хоёр хэдэ хэдэн шэл архи гартаа баринхай кабина руугаа орожо ябаба. Республикын Соёлой министерствын баазын жолоошон Г. В. Иванов ГАИ-гай хүдэлмэрилэгшэдэй урда архи абаад ябаһанаа, баһал элдэб хүндэгүй шалтагаанаар тайлбарилхые оролдо...

Хоёрхон часай турша... хэгдэһэн шалгалтын дүн ... дэ, үдэшын долоон час бо... хоһоо урид магазинһаа ар... абажа үрдихын тула гүрэ... машина хайра гамгүйгөөр ... ратай тээшээ намнажа, «то... хурган аман тээшээ» гэдэ... гүрэнэй бензин галдадаг... шинэнуудай оезинэ, ... элээдэг хүнүүд яһала бар... даһан байна.

Республикын ГАИ-гай ... гөөдэ шалгалтада хабаад... хүдэлмэрилэгшэд, ниитын т... лөөлэгшэд гансахан үдэш... турша харгын дүрим эб... һэн олон жолоошод, ябаг... ябагшадые элирүүлһэн ба... Жэшээнь, Улаан-Үдын гурб... районой арбан табан жолоо... шон һоггуугаар машина жо... лоодожо ябаа. Тиихэдэ элдэ... янзын шалтагаанаар харгы... дүрим эбдэһэн жолоошод... ябагашуул хэһээгдээ, ядал... унаа. Тэдэнэр хамта дээрэ... 170 хүн болоо.

ГАИ-гай патрульна албаны... шалгалта хэжэ ябаха үе... рацяар иимэ нэгэ захиралт... үгтэшэбэ: «Анхарагты, ха... гын-патрульна албанай хүдэ... мэрилэгшэд! Октябрьска рай... оной Солнечно үйлсын хоёр... дохи гэрэй газаа байһан ЗИЛ-130 түхэлэй ашаанай машина... да танигдаагүй хүн һууга... тэрьедэшоо. Тухайлхада, тэр... һоггуу хүн. Харгы дээрэ гэ... усал тохёолдуулхагүйн тула... һэримжэтэй яоагты!»

Дохёогой үгтэһөөр хорёод минутын үнгэреэд байхада «Машина хулгайлагша бари... даа» гэһэн мэдээсэл рацяа... дахин соносхогдоно. Эзэгүй байһан машинада һууга... талиигша хэн бэ гэхэдэ, он... һожоруулагдамал нүүдэл 60-... дахи колонниин хүдэлмэри... шэн Малых гэгшэ «хатуу ... рын» охиндо абтаад ябаха... «сэнгэхэ» гэжэ шиидэ эн ба... ба.

Эдэ бүгэдэ гансахан Улаа... Үдэ хотын архиин магазину... дай хажууда, мүн үйлсэ гуда... жануудта 2—3 часай турша... элирүүлэгдэһэн үйлэ хэрэг... болоно. Харгын дүрим эбд... һэн, гүрэнэй машинануудые... хубидаа хэрэглэһэн жолоош... дой хэрэг Буряадай АССР-ай... Дотоодын хэрэгүүдэй мини... стерствын ГАИ-гай захирга... най комиссиин үзэмжэдэ ... гээгдэнхэй. Эдэнэртэ ямар... хэмжээнэй абтаһан тухай ме... дээсэл газетымнай хуудаһанд... һаяар толилогдохо байха.

Б. ЦЫРЕМПИЛОВ,
манай тусхай корр.

Сүүдэй залһаа

ХАРЮУСАЛГАДА ХАБААДУУЛАГДАБА

Сулхара тосхоной ажалшадай хубиин мал адуулдаг Николай Ананьевич Филиппов, Николай Максимович Смородников өөрынгөө үялгада муугаар хандадаг байгаа: архидажа зайгуултадаг, олон үдэрэй туршада малаа харууһагүйгөөр табижархидаг һэн. Һаяхан тэдэнэр «Баянгол» гэжэ предприятиин Шара Жалга, Хүсөө гэжэ газарай бэлшээридэ дүтэ ургажа байһан олон жэлэй ногоо малаараа гэшхүүлһэн байна.

Таригдаһан ногоое малда гэшхүүлһэнэйнгээ түлөө Филиппов, Смородников гэгшэд хуулиин харюусалгада хабаадуулагдаба. Һаяхан сүүд боложо, «Баянгол» предприятида гарза хохидол хүргүүлһэнэйнгээ түлөө тэдэ 3000 түхэригэй яла түлэхэ болобо.

В. ЦЫДЕНОВ,
Хэжэнгын районой прокурор.

ПРАВДА БУРЯТИИ

Нэгэдэхи хуудаһанда. «Алмаха, арьбалха — бүгэдын хэрэг» — социалис мүрысөөндэ хабаадагшын түрүү бэшэг. Л. И. Брежневтэ «50 жэлэй туршада КПСС-эй зэргэдэ» гэһэн тэмдэгэй барюулагдаһан тухай ТАСС-ай мэдээсэл. «Ажалай эршэ улам шангадхаха» — Буряадай АССР-эй ЦСУ-гэй мэдээсэл. Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Указууд. ТАСС-ай һүүлшын мэдээсэлнүүд.

Хоёрдохи хуудаһанда. Партийна ажабайдал: тоосоон ба һунгалта — «Үйлэдбэритэй нягта холбоотойгоор» — С. Селиврын статья. БАМ-ай үдэрнүүд: «Габшагай отрядууд» — О. Казанцевай статья (үргэлжэлэлынь удаадахи номернуудта). Арадай хиналтын республиканска комитедтэ—шалгалтын материалнуудай суглуулбари.

Гурбадахи хуудаһанда. «Театрай искусствын орьёл өөдэ» — ТАСС-ай материал. РСФСР-эй арадай артист, Буряадай ВТО-гой отделениин правлениин түрүүлэгшэ Д. Ц. Дашиевай Бүхэроссиин театральна бүлгэмэй XIV съезд дээрэ хэлэһэн үгэ — ТАСС-ай материал. РСФСР-эй Буряадай автономито областиин байгуулагдаһаар 60 жэлэй ойдо зорюулжа. «Буряад арадай түүхын онсо шухала шата» гэһэн В. Найдаков ба Г. Санжиевай статья. Хилын сааһаа телетайпаар абтаһан мэдээсэлнүүд.

Дүрбэдэхи хуудаһанда. «Субботын галнууд» — материалнуудай суглуулбари. «Номдо дуратайшуулай нэгэ үдэшэ» — Л. Бутинагай статья. «Табатайһаа бодолготой нүхэсэн» — ТАСС-ай материал. «10 жэл үнгэрһэн хойно» — С. Хандажаповай статья. «Ветеранай хубита» — Е. Касьянковагай статья. Спортын һонин — материалнуудай суглуулбари. Гэрэй эзэн эхэнэртэ — туһатай зүбшэл. Соносхолнууд.

СЭНХИР ЭКРАН

НЭГЭДЭХИ ПРОГРАММА

Орбита. 8.55 — Дамжуулгын программа. 9.00 — «Время». 9.40 — Үглөөнэй гимнастика. 10.05 — «Американская трагедия» — телевизионно олон серитэй уран һайханай фильм. «Суд» — дүрбэдэхи сери. 11.20 — «Таанадта, түрэлхид!» 11.50 — «Һолонго». Арадай уран бэлигэй телепрограммануудай уласхоорондын IV фестиваль. Турци. 12.20 — «Үйлсөөр ябалгын аюулгүйе сахилга».

Улаан-Үдэ. 12.50 — Шэнэ һонин (буряадаар). 13.00 — «Факел» — залуушуулда зорюулагдаһан программа.

Орбита. 13.55 — «Хүн. Газар. Юртэмсэ дэлхэй». 14.20—«Спортлотогой» 44-дэхи тираж.

Улаан-Үдэ. 14.30 — «Исай Калашников. Уран зохёолшо ба эрхэтэн» — Улаан-Үдын телестудиин баримтата фильм.

Орбита. 15.15 — «Мүнөөдэр — түби дэлхэй дээрэ». 15.30— «Лето с Катей» — үхибүүдтэ зорюулагдаһан уран һайханай фильм (ЧССР). 16.25 — «Нейтронно буу зэбсэг бүтээлгые буруушаалгын недели». «Бултанай болон хүн бүхэнэй хэрэг» — баримтата фильм. 16.45 — «Ан амитадай аймаг». 17.45 — Политическэ шэнжэлэгшэ В. П. Бекетовэй хөөрөөн. 18.15 — «Кот, который гулял сам по себе», «Крот и жевательная резинка» —мульт-фильмнүүд. 18.45 — «Юһэдэхи студи». 20.00 — «Темир тау — юность моя» — телевизионно баримтата фильм. 20.30 — «Ханинарай уулзалга» гэһэн концертнэ программа. 22.00 — «Время». 22.35 — «Кинопанорама». Ереванда үнгэргэгдэһэн телевизионно фильмүүдэй фестиваль тухай. 00.05 — Футболоор СССР-эй чемпионат. «Шахтер» (Донецк) — «Спартак» (2-дохи тайм). 00.45 — «Защита без нападения» — эрдэм дэлгэрүүлгын фильм. 01.00 — Футболоор СССР-эй чемпионат. «Динамо» (Киев) — «Зенит» (Ленинград) (2-дохи тайм).

САГАЙ УЛАРИЛ

МҮНӨӨДЭР республика доторнай нэгэ сэлмэжэ, нэгэ бүрхэжэ байха. БАМ шадарай зарим газарнуудта багаханаар саһан орохо, бусад нютагуудта саһан орохогүй. Баруун-хойноһоо секундын 5—10 метр хүсэтэйгөөр һалхилха, 5—10, Байгал шадар 0—5 градус хүйтэн байха.

УЛААН-ҮДЭДЭ нэгэ сэлмэжэ, нэгэ бүрхэжэ байха, саһан орохогүй. Баруун-хойноһоо секундын 5—10 метр хүсэтэйгөөр һалхилха. 8—10 градус хүйтэн байха.

НОЯБРИИН 1 — 2-ой үдэрнүүдтэ бага зэргэ үүлэтэйшэг, сэлмэжэ, бүрхэжэ байха. Ноябриин 2-то Байгал шадар бага зэргэ саһан орохо. Һулаханаар һалхилха. Һүниндөө 15—20, Байгал шадар 9—14, үдэртөө 2—7, бусад районуудта һүниндөө 27, үдэртөө 11 градус хүйтэн байха.

Редактор Р. Б. ГАРМАЕВ.

МАНАЙ АДРЕС, ТЕЛЕФОНУУД. ИНДЕКС: 670000

г. УЛАН-УДЭ, ул. ЛЕНИНА, 35, редактор—2-54-54, приемная —2-54-93, зам. редактора—2-68-08, зам. редактора—2-62-62, отв. секретарь —2-50-52 секретариат—2-66-76, отделы: партийной жизни—2-60-91, пропаганды—2-56-23, промышленности и строительства—2-61-35, сельского хозяйства—2-64-36, 2-63-86, советского строительства и быта—2-6?-58, культуры и школ—2-60-21 информации—2-34-05, перевод—2-54-93, писем и селькоров—2-67-81, корректорская—2-35-95, машинное бюро—2-57-63, фотолаборатория—2-33-61, отдел объявлений—2-65-54.

Республиканская типография Государственного комитета Бурятской АССР по делам издательств полиграфии и книжной торговли.
Н-01781. Заказ № 250. Индекс 5901.